

Стеван КОРДИЋ

О ДВЕ НИНОВЕ НАГРАДЕ једна награда или – побуна читаоца

(Иследник Драгана Великића и Арзамас Иване Димић)

Негдањи критичар, одавно сам престао да пратим текућу књижевну производњу, па некада само латим се неке новије књиге, тек да не будем сасвим неупућен шта пише се, шта награђује

И тако, купих по цени од 690 динара, купих прецењени роман *Иследник* Д. Великића, писца којег досад уопште нисам читао, роман који, како видех на корици, овенчан са три награде, Виталовом, Кочићевим пером, те коначно трећом срећом највећом, Ниновом

Купих, прочитах и смучи ми се

Толико смучи ми се, да ево, након скоро два десетлећа критичкога ћутања одлучујем да напишем још један отрован критички осврт, да мало изгрдим награђивану књигу, јер и њу и њен накит у виду трију награда, све то доживех мал не као увреду

(последњи пут сам подлегао нагону за критичарењем књигом *Критички отровник*, на жалост, скоро сасвим недоступном, чије невинне жртве бише Павић, Булатовић, Киш и прочи, а то било још крајем прошлог века)

Даклем, за малу Великићеву књигу, после три велике награде, ево и једне награде

Писци се обично сматрају светитељима или мученицима језика (*дати речима племена значење јасније* – поучавао Маларме), но и изван нехат за језик неретко може да прође, ако само има нешто од речи прече, па писац некад себи дозволи изван немар за речи јурећ за мислима или трећим срећама

Та многи велики писци (који се нису презивали Великић), многи нису из разлога разноразних, за речи одвећ марили, било због хитње, било из разлога других, па примерице, ни Сервантес, кажу неки хиспанисти, није баш био стилист, али...

Иако је пожељно да писалац буде стилист, то баш и није обавезно, али *брљист* да буде, то не сме и не сме

Та писати се мора против струје, и против струје језика, те будући да је приповедаштво уметност речи, онај ко је у завади са речима, тај не треба ни да узима перо у руке

Какво перо, та наш писалац и не узима перо већ – *хемијску оловку*

Сам волим више *физичку оловку*, а писац који сасма озбиљно употреби израз *хемијска оловка*, тај одмах заувек треба да баци тај предмет (иако, узаследимо ли Шекспирово *име руже*, то што оловком зову, то брљаће једнако јадно под именом другим),

јер је то реч-наказа, реч каквих има сваки језик али које писалац као савест рода и језика не сме да употреби

Имамо речи, *оловка, писаљка, перо, лапис, налив-перо* које подстицало полемичаре да разиграју га у *пролив-перо*, ту и *плајваз*, било шта осим збора и избора најгорег – *хемијска оловка*

Није Великић једини наш признати писац који не зна шта је реч, шта реченица, шта прича (који зна једино шта је *прича причина*), није једини већ има подобро књижевно друштво, но само о њему овде је реч, те реч које не би ни било да није Нинове награде која на његову књигу обрати и моју позорност

Његову књигу читао сам са црвеном оловком, па више је подвученог, прекрижаног, заокруженог него ли оног што црвенило може да заобиђе, као у писменим саставима лоших ђака, а кад смо већ код њих, тешко да би овај састав код неког строгог наставника *заслужио прелазну*, но не важи то за Нинову и друге награде јер њих додељују дворани којима Андерсенов цар показује ново одело

О стиде, стиде, где је твоја румен

Наш писац велики не разликује приповест од најјефтиније журналистике, од оних је који су у рату са својим језиком и својим родом, којему, онако испут и публицистички или просветитељски *дели пацке*, па по ко зна који пут читам прекор другосрбијанаца првосрбијанцима или целоме роду србском којино, наводно – *славио пораз* – што показује како није у нашој епској поезији разумео ама баш ништа

Да није како ваља прочитао ни *Свето писмо*, грешна да и не помињу се, *Писмо* у којем се каже – *Боље у кући где је жалост него у кући где је весеље*

Није схватио да повест пишу победници а да поражени приповедају, да се изразом тражи излаз из пораза, а не слави се пораз, како трубе и добошарају другосрбијанци илити родомрсци

Певати, драги родомрсци, певати није истозначно са славити, па довољно загледати се у најзвучнији и најочајнији стих-самац наше јуначке певаније – *Не бојте се, добро бити неће*

Зачитајте се мало у Винавера, а ви и не читате јер знате све, јер ви пишете како вам се каже (постављени задатак је *промена свести*), у Винавера који потанко објаснио улогу пораза у србској јуначкој певанији, те од којег, узгред буди речено, сви можемо да учимо се своје језику, и родољубљу србском, ако та реч још има икаквог смисла

И по језику, и по стилу, и по тематици, знатан део овога романа није друго до најјефтинија публицистика у којој но се њен писац, час приповедним, час проповедним средствима обара на одавно дотучени социјализам чија, наводно, жртва био, рођени демократа

Ево и навода са стране 170

подносим извештај о земљи чији сам режим презирао. То чини особа која је стиснутих усана прећутала војничку заклетву на полигону касарне у Ћуприји једног леденог јануарског дана 1978. године; особа која никада није отишла на Титов гроб (браво, мајсторе); особа која није била члан Савеза комуниста (трипут браво), па самим тим није ни поседовала ону волибну потврду о морално-политичкој подобности (Miserere), без које је тешко било добити запослење; особа која је током пет година тражења сталног посла безуспешно конкурисала у десетинама новинских редакција, на радију и телевизији, по библиотекама и школама (у заградама, моји уме-т-ци)

Не знам да ли да му верујем, ја који са Титинога гроба нисам одлазио, измаха *плачућ ко стреха*, све ми се чини да сам га тамо сретао, да заједно смо сузе лили, несретници, но можда сећање вара, па остаје ми да се држим само плота његове књиге

А ако лаже коза, не лаже рог

А *рог за свећу* покушава продати Великић, покушава себе представити као жртву комунизма, као борца, мал не *палог борца*, али рог, борами, рог сведочи другачије, рог сведочи како он био бујни изданак тога против чега, наводно, борио се

Зна се колика је и каква је жртва комунизма био и језик који се тада додатно испразни поставши пуко брбљање (*да се власи не сете*), са много еуфемизама, обилазница и обилажница, но о тому сасвим неувијено писано још тада, па Милован Данојлић објавио књижицу *Мука с речима* у којој потанко, здраво-живо описао тадањи бирократски језик (*вршилац послова и радних задатака*, тако, уместо *радник* односно *нерадник*) и путеве спаса од њега, но треба читати, а писци не читају, нарочито пишиписци не читају већ само пишу како ветар пуше, ветрокази

Иако *режим презирао*, није га и прозирао у себи, тако да наш писац Титов самоуправљач био и остао до дана данашњег, па зачитајмо се пажљиво, пратимо га како *подноси извештај* уместо да *извештава* (ако и та реч ишта вреди), следимо га и у *тражењу сталног посла*, што ће рећи запослења, но ни тај израз није случајан, јер нема *сталног посла*, осим родне њиве, али га било у Великићу мрском социјализму где једном запослени, посао више није могао изгубити, а ни радити, борами

Како веровати роману који је писан истим тим крутим чиновничким самоуправним језиком против којег се ова особа особно борила, особа којано се борила против комунизма само ван себе, која и до дана данашњег остала верна му у себи, иако – *стиснутих усана прећутала војничку заклетву*

Биће да је тада наш писац прогутао језик

Та само неколико навода – *одслужење војног рока*, није било за ову особу која – *прећутала војничку заклетву* – за овога пишиписца, није било другог израза до тога наказнога

Чак и мајка му се, за наверовање, удала за – *војно лице*, што је, је ли, његов отац-колац којег, узгред буди речено, иако је то породични роман, роман-исповест, којег нигде нема јер плови морима, морнар, но то је ствар избора, па ово је роман о мајци, и нешто више о сину мајчину, то јест, о самоуправљачу Драгану

Прави драгуљ налазимо на страни 205, где се дословце вели: *Договарају се да покрену предузеће за експлоатацију тартуфа у ливадама близу Пореча*

Јадни експлоатисани тартуфи, и то – у ливадама

Тартуфи свих ливада, уједините се

Падај сило и неправдо, тартуф вам је судит зван

Предлажем писца великог за доживотног добитника свих Нинових награда

Пати наш велики писац од учености и не бежи од страних речи, и то од оних најизанђалијих које прошле каљугу политике, воли да потеже учене речи које приповед не трпи и не прима, па на једном месту (стр.145) приповеда како му у разним пригодама, мајка и писац Тишма рекли мал не исто, а Великић, *не буди лењ*, одмах то сложи у дует: *Често ми је у слуху реченица изговорена у дуету моје мајке и Тишме* (јад од дуета, па јад од пасива који тешко *леже*, јад од реда речи, јад од свеколиког нереда)

Много воли музичке или музиколошке изразе писац велики, па само мало даље (стр 149) можемо да читамо мудрост: *Свако у себи носи невидљиву библиотеку, хор ненаписаних романа*

Хор романа, ето нам новог термина одсад па довека

Хор романа, ако нешто неће и не може да оживи као слика, то је ово, јер у хору сви певају исто, а не би требало да има два једнака романа (сетимо се и Толстоја – *свака несрећна породица, несрећна је на свој начин*)

Пошто у *сваког* и који-ово-пише спада, хоћу одмах да изузнем се, па радије *мећем руку своју на уста своја*, него да пустим тај хор да огласи се, а уосталом, ту је и народска осуда – *пун приче к'о гуска гована*, што ће рећи, пребацимо ли ову живу слику на разину

теорије, да понекада причање бива уметност, а понекада, борами, и изметност, а што можемо да зовео слогом теорије и праксе

Све што напише, овај писац искаже са много речи и мало реченога, типично самоуправљачки

Ниједном није угледала физиономију у којој би препознала неку особу из времена од пре четрнаест година (а када се црвеном оловком или ти учитељски ова рогобат-реченица поисправи, након оног што остане, могу забаве ради да се изброје сувишне речи – није препознала никог од пре 14 година – све остало је недопадљиви романописачки отпад, обилаж како већ морао писати **вршилац послова и радних задатака романописца**)

Имала је и фотографију младића у морнарској мајици на одслужењу војног рока (ако се чита како је романописано, онда је *на одслужењу војног рока* морнарска мајица, а да она не би то била, треба знати како се гради реченица и шта је ред речи, но тог знања у нашег писца нема и нема, но ништа зато, јер *и велики Хомер задрема*, а велики Великић, ех и ех)

Промичу силуете нејасних црта лица, нечујних корака, као да се боси шуњају око нас (конгруенција шта је, и то је велика тајна за Великића, па силуете би требало да буду босе а не боси, но и једно и друго нема смисла јер се на силуетама не виде никакви детаљи, осим, можда, на Великићевим, *но што се грбо роди*, или, Библијски – *Што је криво не може се исправити и недостаци не могу се избројити*)

Да ли је преда мном био још један припадник удружења неснађених душа (какав би то само наслов био – *неснађене душе*, а тек – *удружење неснађених душа*, каква поема), веровали или не, тако пита се, још јаче – тако пише СЕ наш сметењак

Овуда, местимице, призиваће се речи једне добро знане песмице за децу, песмице о безразложном смеху, но тамо, у тој успелој и до школских програма доспелој песми, но тамо смеху као безразложној радости, а овде само о преразложној јадости (пословица – *јаду се насмејати*)

И кад нећем и кад хоћем

Морам да се закикоћем

Хи-хи

Гејзири неизговореног дубоко потиснути у лимб подвести, с временом се гасе, остављајући за собом празан простор, црну рупу ништавила

Благи Боже, колико само глупости у једној реченици, па сетимо се само Горког и његове максиме како *писати треба тако да речима буде тесно а мислима пространо*, што за нашег Великића треба да се поизмени у – *писати тако да речима буде тесно а глупостима пространо*

Благи Великићу, неизговорено може само да пореди се са подземним водама, а гејзири са брбљањем; даље, твој *либ подвести*, пророкујем, постаће нови термин, па када васкрсне грешни Сигмунд, колико ће се само обрадовати; те даље и даље – *гејзири неизговоренога* не могу ни да се *гасе* јер нису ни упаљени; да и не осврћем се на *црну рупу ништавила* што је тужна баналност, а овако потанко објашњавам све ово само зато да прилагодим се твојим моћима схватања, и не само твојим већ и моћима схватања чланова оних трију ужирених жирија који ову твоју небулозу, уместо нагрде, окитише наградама

Те афричке избеглице само желе да пронађу пукотину у којој би да успоставе егзистенцију, да преживе своје земаљске године (*успоставити егзистенцију*, учено, нема шта, и изнад свега – самоуправно, како већ и морао да пише неко ко нашао стални посао вршиоца послова и радних задатака романописца, а *преживети своје земаљске године*, то драги Великићу значи бити жив и после смрти, а то ниси хтео рећи, зар не, јер хтео си рећи *поживети, одживети* или такво што, а да би се то и казало, треба знати значење речи, па речник у руке, *brate си мој слатки*, добитниче Кочићева пера, или, мање пиши, више читај)

Ево нашег писца како шета по гробљу на Зејтинлику – *Под сваким бројем сахрањена је једна прича. Највише је невидљивих, неиспричаних прича* – што је туга, не од гробља, ни од трагике србске повести, већ од баналности

Рођени приповедач, свуда види приче, и свакад осећа грижу савести што их није исприповедао и свету целом обзнанио, хорова романа

Кад бих ја био роман, или макар грађа за њ, волео бих да останем неизграђен него ли да ме причају ови *вршиоци послова*

Роман *Иследник* јесте породична прича, пишчево казивање о властитом детињству понајвише, о мајци и тако том, па ако нешто јесте тема где нема лажи, нема преваре, ако нешто јесте захвална тема где се и са најмање даровитости може постићи највише, јесте управо то

Неко је рекао како и живот најбезначајније особе може бити занимљив ако се добро исприча, што је доказала још класика, па довољно сетити се Гогоља који је у малом повесници свег приповедаштва јер је почео јуначином Буљбом, завршио кукавцима Акакијем Акакијевичем и Сумасшедшим, па речено и – од Ахилеја до психопатологије, то је развојна кривуља свеколике књижевности

Великић просто није успео, његова сећања су и незанимљива и неуверљива, његова умовања на опште животне теме, или шире, на дух мутног поратног доба, јадна и смешна, његов језик, то већ гледамо на примерима

Лик или слика његове матере такође више него бледа и неуверљива, па требало то да буде слика жене у сталном рату (као пишчев *стални посао*) са нередом у животу и у домаћинству (типична жена у рату са противником који се не може победити и о чему је све речено), па био на прагу теме понегде, на трагу нечем од чега могла настати прича, био то и када говори о љубави његове мајке према гробљима, њеној потреби да у сваком граду одлази на гробље и да, наводно, тражи гробове рођака, али требало то знати исприповедати, па послушајмо како, трапаво и смешно, и само тако

Волела је да иде на гробља: тамо је живот коначно упокојен

Први део ове сложене реченице је суви податак и то је у реду, но када у другом делу пређе на тумачење, добијамо то што само одбијамо – *живот коначно упокојен* и роман као бесконачну глупост, па чак и обарати се на овакве гадости, гадно је и јадно, као ударати мртваца, али и зато што – *нема смисла реметити бесмисленост у свом току*

(Јесте, још је Талес казао како *између смрти и живота нема разлике*, али то примило се није, не бар на гробљима где разлика боде очи и пара уши)

Као и свако ко прича о свом детињству, и Великић имао грађу, али градња, авај, градња, град да и не помиње се

Кратко и јасно, он не уме да прича, он је побркао много шта, самоуправни чиновнички језик, или језик спортских новинара покушавајући да од тога направи метафоре (а *од гована се пита не прави*), па зачитајмо се јешћо једнажди, ево како – *Живот у ниском старту пред великим одлукама био је у колизији са њеном предузетношћу у испуњавању дневних обавеза* – а штоно паке – *не би докучио, нити га разумео ни сам Аристотел, баш кад би ускрснуо само због тога* (ово је пак навод из *Дон Кихота*)

И другде слично, па када одигра на фудбалске теме, велики писац прелази на кошарку – *Четврт века касније Србија је прокоцкала све бонусе историје*, што само нагађам шта значи а не разумем, и знам да је нешто из кошарке, а шта, не знам јер нисам свестрано образован као Великић

Може то место да захвати се и нешто шире – *Четврт века касније Србија је прокоцкала све бонусе историје стечене у два века борбе за независност. Први пут није била на правој страни, већ је кренула за лажним месејом у тмине насиља и злочина* – где имаћемо другосрбијанску филозофију историје о којој ни реч као о филозофији већ само о јаду баналности – *тмине насиља и злочина* – као тмине општих места и фразетина

У уметности и баналност је злочин

Живот у ниском старту јесте у приповести мртворођенче, *колизија* и сва сила страних речи по правилу се избегавају и у приповедаштву и у језику уопште где постоји свето иако *неписано правило* да не употребљава се страна реч тамо где имамо добру домаћу, правило које може и да прекрши се, но то треба умети а велики Великић не уме и не уме, уметник

Он не уме да прича, он утрпава у роман све и свашта, метафорику спортских новинара, силовану метафорику из области музике, архитектуре или позоришта (не постоји прошлост него *фундус прошлости*, и сва сила таквих гадости) но и свакодневни језик, најприземнији, улични, јер он не зна да се у роману (осим изузетака и ту, али...), да се не приповеда онако како се говори, па рећи – *Мама је била прилично образована*, значи не рећи *о мами* ништа, а о себи као писцу све

Ни оно што следи, очекивано, ништа боље, за смејање само – *Мама је била прилично образована. Читала је, волела да оде у позориште. Међутим, у сликарству, укус јој је затајио. То је била сива мрена њене естетике*

Ех, *естетика*, па још са *сивом мреном*

Да имао масла, као што немао брашна, и Великић би направио питу, а он је правио од оног од чега се пита не прави

У свој роман Великић уводи и Александра Тишму великог, тужно, треба ли и рећи, како другаче до тужно или овако – *Не наседам на његове провокације, између нас је читаво једно животно доба*

Тишма од Великића био много старији па то казано поетично-прозаично – *између нас је читаво једно животно доба*

И добро је што Великић *не наседа на провокације*

Није добро употребити глагол *наседати* који се сме потегнути само уз свест о његову значењу, свест коју имао и обичан пук за разлику од светског човека и преобразованог Великића, па скоро вековима тај пук избегавао да изговори број *седам* не би ли изостале еротске шале, чак ни *седам* а не *наседам* (уместо *седам* у Војводству употребљавало се *зибене*, чак и пред владиком)

Уводи Великић на једном месту у свој романчић и Џојса којино му – *У мислима ређа фасаде Графтон стрита, и покушава да се сети персонала свог детињства*

Благи Боже, шта ли је сад ово, па *стрит* некако разумем али како, неук, како да разумем – *персонал свог детињства*

Можда велики Великић мислио на породичну послугу, можда, али за то нема доказа, не знам о том ништа јер никад а не само у детињству нисам имао *персонал*, а нисам сигуран ни да га Џојс имао већ му га приписао наш приписац, да не кажем – пришипетља или шепртља

Гледе *војног лица*, и вајних писаца, гледе

Није Великић први писац који не зна свој језик, па ево из Кишова *Пешчаника* (романа својевремено такође овенчаног Ниновом наградом), ево без и труна спасоносне ироније, ево спрам Великићева *војног лица*, ево сличан израз – *списак грађанских лица која су изразила своје саучешће телеграмима*, па из тога списка, када смо га већ поменули, ево двају списаних лица, прво – *Адолфа Сингера, лекара којем су у затвору ноге живом ампутиране*

(За оне, ако их има, а жиранти жирирају да их има и има, који не виде где је грешка, ево и појашњења: само се живима ноге ампутирају, а ако се то чини мртвима, онда је то мрцварење, скрнављење леша, но ако су му ноге одсечене мучења ради, као старом Вујадину што ломљене, то је требало и рећи, као што требало и знати значења речи)

Ту је и господин Булат – *инжењер и илузиониста*, који је у својој опљачканој кући успео да нађе само ђачку књижицу трећег разреда основне школе – *и који је помоћу неких психичких вештина успео да се пребаци, том истом ђачком књижицом, све до Америке*

Ех, *психичке вештине*, треба их имати и награде су ту, признања свих врста за свих врста незнања

(Нема *психичких вештина* већ само сналажљивости и лажљивости, па само зато што ови писачи тежили високом стилу, добили смо ове нискости)

Великић се и иначе може поредити са Кишом, али не као *исто то само мало другачије*, већ исто то само много горе, па ево и поредбене *чврсте тачке* (израз је, дакако, Великићев, са стране 50, а што може да разради се па поред такве и такве тачке да дода се још и течна тачка, па и гасовита са које полазе *Музини ветрови*)

У Киша имамо пешчаник, у Великића клепсидру, и *клен*, ево како – *Скоро пола века прати путању млаза у клепсидри свакодневице*

Обично од писаца, у школама бар, обично учи се како треба, но од наших, и од Киша, и од Великића, само како не треба, јер не може и не може се причати мртворођеним правничким жаргоном, но то казивати, па још и доказивати, исто је што и – *глуву шаптати и ћораву намигивати*

И тако, без краја и конца, па писац *Иследника* своје земље *режим презирао*, но само око себе, не и у себи где његове изданке и *изноћке* ни примећивао није (*лекару, излечи се сам*, те још боље – *лицемеру, видиш трун у оку брата својега*)

Бунио се наш писац велики, бунио против режима и система, и то је у реду, за похвалу али не и за награду, но у реду није и није то што бунио се, бунио се, па се забунио, тако и толико да читав овај нечитљиви роман, са све наградама, није друго до комедија забуна чијио главни јунаци јесу луд и збуњен

Овај писац, овај пишиписац не зна да пише и то је, ономе ко уме да чита, то је читљиво на било којој страници његове књижице и ходања по књижици, а да се то и сагледа, боље је ослонити се на неку врсту пишчева мишљења, не на приповедање какво-такво, па тада долазимо до заиста веселих места, као на страни 194

Та битва је тек једва видљиви знак интерпункције на партитури града у којем је одрастао. Живот јесте ребус, збирка артефаката, предосећања и опсесија, наизглед неважних тренутака упамћених хиром сећања

Све је, баш све овде весело (како и не би јер коначно знамо шта је живот), па није ово само прокажена *мешана метафора* већ права збрка метафора и дословица, уз незналачко мешање свега и свачега, па и памћења и сећања

Великићу, не памти се сећањем, не бркај памћење и сећање, но узми, *brate си га слатки*, узми речник, па уместо што си прогутао језик самоуправни, титоисто, боље да си прогутао неки робар речник

Та за Великића нам потребан преводилац са соц-самоуправног на срб-књижевни, са празнополитичког језика који укрива а не открива, који се труди да ништа не каже са много речи, па ево и упутства за преводиоца, а не сумњам да ће за овако значајан роман превода бити

Са стране 62. где стоји – *Марио Сторели, чија породица није оптирала у Италију након одласка англо-америчке управе*, то треба превести – *чија породица се није одселила у Италију* (благи Боже, колико је само Великић *оптиран* и *кооптиран* у овај језик)

Слично (245) – *Да ли се Барбара противила опцији продаје*, то превести – *Да ли се Барбара противила продаји*, а *опција* је само политикантски самоуправни додатак, да се власи-сиромаси не сете, и да романчић буде дебљи, и скупљи, и виталнији-кочопернијинанији (када би се избацио сав празан ход, овај би романчић био причаца)

Треба, притребаће, по Павићу, поделити овај роман на самоуправљачки примерак, већ остварен, и преводни, демократски-демократурски-турски

Причајућ о *мами* која се у све мешала (155), чак и у избор ђачких свесака, писац вели како и такве ситнице – *морале да прођу верификацију наше мајке* – то превести, како то превести, *Благи Боже који све управљаи*

Наш је писац увек у *тренду*, он прати политику и пушта да она све верификује, па користи и постсамоуправни говор којино је *исто то само мало другачије* (за разлику од вука, политика ћуд мења али длаку празнословља никада), па чујмо нашег политписца (232) – *од деда Милана је наследио саму страст ходања, активност којом одлаже свакодневицу, ставља је на stand by позицију*

Данас у прози, сутра ћемо и у лирици имати – *stand by позицију*, зашто не када то доноси Нинову награду и друге *бенефите* (главу дајем, бенефите не дајем, а за *Неготина и Крајину*, ни *бригеша*, то продајем или издајем)

Да ли уопште преводити *stand by позицију*, или то оставити непреведено, јер је Великићева књига, можда, намерно писана двојезично, србски и европски, а све то у склопу припрема за унијаћење, па на назовисрбском имамо *активност којом одлаже свакодневицу*, а на унијатском *stand by позицију*

Та неће нам бити први пута да говоримо двојезично, окупаторски (за Нинову награду) и укопаторски (за Кочићево перо, тако, јер је *укопација* његов израз, за оне којима је испод части још и Кочића читати, но не знам, *лола*, како да задовољим *уље Витал без холестерола*), па сетимо се како чак и језик наше јуначке поезије, оне која, по родомрсцима, *славила пораз*, како и тај језик почео био усвајати и напоредо говорити турске и србске речи – *Није шала, није шукурлија*, чак и у пословицама, мада иронично – *Чему вакат, томе и вријеме* (нужно тако јер – *До подне Илија, од подне Алија*)

Срећом што још нисмо *унијати*, што за нас измислили *stand by позицију*, иначе бисмо сви говорили унијатски, како Великић данас, тако сви сутра, нужно тако јер велики писци иду испред свог времена, нарочито велики писци малих народа

Неки одавно у Европи, неки се одавно тамо превели, родомрсци, па за њих и четири оцила светога Саве променила значење – *Србин Србина Србски Сече*

И треба, и да ниједан не утече, ни под ону једну шљиву, ни ту

Покушај цинизма

Није све овако црно у *Иследнику*, па рецимо, одушеви и понесе навод из Пекића узет за мото романа, на шта неко могао би казати како је онда боље читати Пекића право и здраво, но и није баш тако, па призовимо за сведока Његоша

Без будалах тупога погледа

Бил`умови могли блистат свјетли

Не, хвала, ја све ово не могу да читам, а за новце које утроших да себи прибавим три пута награђивану књигу, те за време које утроших на њено читање (а и *време је новац*), све то не могу да пустим тек тако, већ реших да се осветим, да запишем своје читање, те оперем паре које брзоплето дадох

Убудуће, нећу се лако машати за новчаник

А за освету читалачку, ево, латих се – *хемијске оловке*

На примерку књиге коју платих 690 динара, са све попустом, на том примерку стоји и податак – *нето издање*

Овенчана Ниновом наградом, књига се продаје и продаје јер је много оних који желе *бити у току*, но колика је само штета коју направише овај писац својом немуштом књигом, и Нинов жири својом *муштом* наградом, који растерују и оно мало преосталих књигољубаца, па колико је само оних који неће веровати сопственим очима да су све ово небулозе, већ ће на сав глас хвалити царско ново одело

Да се пишу лоше књиге, то је сасвим законито, јер свако је добро ретко, но да се оне награђују уместо да кажњавају се, то је већ злочин

Да су ту награду доделили извлачењем из бубња, сигурно би прошли боље, па иако, признајем, ненаграђене романе нисам читао, чини се како су наградили најгрднији, и вероватно да им није први пут

Који-ово-пише није срећан што је на све ово морао да *троши речи*, па заиста никада не би ни настао овај спис да није силних награда под којима овој књижици било суђено да уруши се, иако жиранти њени стоје *постојано као клисурине*

Да не заборавимо и оно – *своје домовине*

О НЕСНАЂЕНИМ ДУШАМА

пост скриптум

Текст који се налази пред читаоцем, спис овај написан је *на време*, одмах после додељивања награде Нинове, но пред читаоца на неки начин доспева у невреме, када већ пристигла и нова награда, а у припреми и трећа срећа

Док се овај текст крчкао, Великићевом роману пристигла је и награда четврта, од винарије Радовановић стигла награда најкњижевнија, стигло буре вина, па пробао сам Радовановићева вина (иако за мене прескупа), те будући да сам вина зналац, признајем како су добра иако пао им укус када су се и она кладила на Великића

Авај, нигде детета да кликне – *цар је го*

Овај сам текст слао у више листова и часописа, иначе одавно проређених, нестрпљив да огласим се, почео од оних који излазе чешће, од недељника, гранајућ како би било добро за неко гласило направити цео низ овакових текстова, чак и почео да пишем – *Басара, Србине* – но одустао схвативши да ни овај не могу да удомим

нудио овај спис неколиким уредништвима те само из једнога добио сам одговор да *жалел* и тако то, мада сам све у пропратним писмима молио макар за обавест о његовој судбини

О чему се ради и шта су разлози

(Најважнији, биће да сам *припадник удружења неснађених душа*)

На *високом другом месту* би могло да нађе се – незамерање, у време када се једва опстаје или се пред гашењем, када се од државе и од свемоћних комисија добија или не добија цркавица која значи бити или не бити, мудро је правити се луд, поготову када у свим комисијама, у свим жиријима, и тако то, седе скоро увек иста лица, углавном другосрбијанска, унијатска, лица латинична (заштитни знак *другарица Латинка*)

Некада смо имали као заштићене *лик и дело друга Тита*

Ништа се ни у нама ни око нас није променило, па и сада имамо заштићена имена, само не једно већ многа

Примерице, о Данилу Кишу не сме се писати негативно, јер ће вас искључити из партије за сва времена, из књижевне партије, макар

За најзначајнијег Кишова порицатеља, Небојшу Васовића иза чијих судова о Кишу стојим у целисти и у деловима, за њега нико други до професор Ломпар за чији рад имам само дубоко уважавање, чак и он каже како је тиме што написао или што писао како мислио тј што није као и скоро сви хвалио царско ново одело, Васовић себе искључио (не сећам се из чега, из књижевног живота, из србске књижевности чак), што ће рећи како се не сме чак ни грешити а што поново нас враћа вуненим временима из којих нисмо ни излазили, која времена и нису него нарави које лако не пролазе, ако икако прођу

Никакве штете не може бити од тога ако се бобу каже боб а попу поп, те ни од тога ако се за Великићев роман каже да је глупост, а за безбројне жирије који га наградише, како себе нагрдише, а борами и све наске данаске

Елем-меле, текст је коначно пред читаоцима, а да би заслужио објављивање, вреди му додати и напис о награди новијој (*Арзамас* Иване Димић), поготову што та награда долази од **истог жирија** (као од *истог писца*) који се наградом Великићу прославио, па да погледамо, шта друго, да поразгледамо како и она прословила

КО СЕ ДИМА НЕ НАДИМИ
тај се ватре не огреја

Поводом књижице Иване Димић (књижице или књиге, питање је сад, мада обим не мора бити пресудан ни посудан по вредност, иако, и у начелу и у појединостима, како би казали наши политрасправљачи, пре сам за књижице него за књижетине, но биће да тако се сада опредељујем зато што за књижетине немам више времена, но што, дакако, никог не занима)

поводом књижице Иване Димић, прво и незаобилазно питање које мора да постави се јесте више теоретске нарави, да ли је то уопште роман, питање које одавно потрзано поводом многих књига које би се из разлога разних хтело подвести под овај назив, па треба ли подсетити како још пре стотинак година, Томас Ман (ако се добро сећам, он), пресудио како *у роман спада још само оно што уопште није роман*, из чега никако не треба, погурано овим великим именом и презименом, брзоплето закључити како романом може да назове се баш било шта јер скоро одувек све спорне књиге, роман или нешто друго, никада нису све нити са првобитним романом сасвим кидале, нити су смеле, чак ни могле да покидају

(како овде не поменути нашег Стерију, од Томаса Мана много старијег, и његов *Роман без романа*, наслов који може да узме се и за најбољу одредбу судбине свеколике ове врсте која, можда, оволико дуго и опстаје управо захваљујући тој моћи прилагођавања, тој могућности да се и без себе постоји)

нешто ипак ту увек остајало **романолико**, ако већ није бивало и *романескно*, па роман до миле воље захватао из суседних поља, из мисаоног, из драмског, из лирског, иако увек остајало нешто што макар овлашно везивало за полазишно, из оног времена када се знало шта је шта

Књига Иване Димић састоји се из два тока (што је превише токова за књижицу, али *не гледа се мало већ ваљано*), дијалога кћерке и мајке на једној страни, те лирских паучинастих прозица на другој, но видећемо, та два тока се узалуд дозивају јер праву везу никако да успоставе и да дозову се, као што ни Нинови жирији никако да дозову се памети

Већ смо рекли да нема тога што роман није искушао, па одавно, чак и у нашој школској лектири имамо романолико сочиненије у дијалошкој форми (*Људи говоре*, Растка Петровића, можда најбоља његова књига, управо *књига* јер ју је тешко назвати романом, а што никако не умањује њену вредност, јер је роман форма која заслужила да умре, а не умире можда само зато што одавно одбија да буде форма, па онда одбија да буде и садржина, одбија да буде ишта бивајућ тако **нешто**, и нешто неодредиво)

Треба ли и рећи да није тако само са романом већ и са драмом, чак и са лириком па још од Чехова имамо драму у којој се не догађа ништа, драму у којој главни јунак почини самоубиство а писац је назива *комедијом*, но све то је одавно школско градиво, не сећам се за који разред

Није писац дужан да негује чисту форму, далеко од тог, није то већ да ради-роди своје најбоље јер његов циљ је све чешће књига а не роман, драма или расправа-справа

Није ни дужност критичара да такве књиге-справе у неку преграду угурају, јер знамо колико су таква угуравања била и непотребна и несрећна

Ипак, чини се како су разноразни жирији дужни да награду за роман доделе нечем што ако роман и није, по школским мерилима и стегама, јесте макар нешто на било који начин романолико

Ивана Димић као да није ни малим прстом макла да се у роман угура, жиранти су је са обе руке у роман увукли

Књига Иване Димић, рекли смо то већ, састоји се из ниске прозних лирских састава на једној страни, те драмских или драмоликих разговора на другој

Разговори су, знамо, и приповедно и драмско средство, с тим што приповедање је могуће и без њих, драма није, но у драмама се, за разлику од приповеди, глумцима дају упутства (такозване *дидаскалије*), па чини тако и Ивана Димић која, свесно, дакако, није хтела да учини тај мали корак и да пређе из драмских писаца у приповедаче, ако и она није хтела нову форму (нешто их је и одвише, форми тих, и формалиста), ако није хтела да буде *драмоведач*, јер зна се, *поступак је глави јунак дела* (учио нас тако и роман, и Роман Јакобсон), поготову тамо где и нема ничег другог осим лошег поступка

И у лирским саставима њеним имамо нешто слично, нешто као траг да су то сасвим независна сочиненија, траг који списатељица није хтела или није се сетила да уклони, па уз два-три таква састава имамо и посвету (За М.М, увек само почетним словима имена), што баш и није уобичајено иако се некада приповедне књиге, па и романи, посвећују (Селимовић *Дервиш и смрт* посветио Дарки, а и Великић, као да без њега не може, тај и тај свој овуда прозивани роман посветио Сањи), но колико знам, уобичајено није да се разним особама посвећују делови мада то они и нису него *целови* угурани у нешто као нову целину, но што заиста није битно

Који ово пише хтео би да одговори на питање да ли скуп (скуп а не збир) очајно лоших и збрканих лирских састава на једној, те пристожних или сасвим добрих драмских разговора на другој страни, да ли тај скуп може дати нешто треће односно роман или романолику књигу, и зависно од питања вредности, и независно од њег

Одлучно бих рекао како не могу, па оно што тиме добијамо није једињење, и за јело, а јесте смеша, и за смех, није збир већ збрка, иако остаје могућност да је у онога који ово и овако пише изостао читалачки напор да се то једињење изведе (*отворено дело* а не затвор)

И у књизи Иване Димић дијалози мајке и ћерке могу, по жељи и потреби већ, да гурају се и према драми и према роману, и они су, нема сумње, бољи део књиге, бољи или једино колико-толико вредан ток њен, пре свега зато што је жив и животан, што у том делу књиге списатељица *говори истину и само истину*, а друго је питање, по вредност књиге више него важно, да ли је то истина коју нисмо знали (и читали намртно и слушали уживо), те да ли ју је уопште имало смисла исписивати, књижити, награђивати, но што као подухват може се бранити, па сетимо се речи, мислим Андрићевих иако казаних за песника, како најбољи је онај који *изненади нас нечим познатим*

Да ли то значи да у другом делу романа, у неповезаним лирским прозицама, да списатељица лаже и себе и своје читаоце

И да и не, па сетимо се опаске Жана Коктоа – *песник је лажов који говори истину*; не зато да бисмо овај Коктоов парадокс следили већ да бисмо га преокренули: писац лаже зато што истину не зна и не може знати, мада истина овде може бити и разнина, чак и празнина

Невоље за нашу списатељицу, и за Нинов жири, посредно, невоље почињу, када међу тим лирским саставима треба потражити везу које нема (судбина тих састава је да буду збирка, чак и збрка, све само не и нешто штоно неким макар и невидљивим везама држало би се како-тако на окупу), а када треба потражити везу какву-такву, између тих лирских састава и, видесмо, истинитих и уверљивих дијалога, лако се уверавамо како те

везе нема, осим уз помоћ мутне и далеке филозофије да је све са свим у вези, што доказивано и казивано, али не и доказано и казано

Јесте, и безвезност може да буде веза па би се и то одсуство везе на неки начин могло бранити (*Без разлога и без везе/ уста ми се сама кезе/ Хо-хо* – тако песник за децу, за оне која, једино она, знају кликнути – *цар је наг*), те сетимо се и *ноћи у којој су све краве црне*

Никаква читалачка довитљивост не може открити нешто што би спајало разговоре ћерке и полуизлапеле мајке (у разговору докторке и ћерке то се назива *деменцијом*), па највећи домет ове књижице треба тражити управо ту, што је у тим разговорима излапелост понегда надмоћна здрављу и здравој памети, као што је, толико пута досад, лудост била надмоћна мудрости

никаква читалачка довитљивост не може открити нешто што би спајало разговоре ћерке и полуизлапеле мајке са лирским прозицама о свачему и ничему (љубав и смрт се сасвим неуспешно призивају-прозивају но они су више зацртана него ли оцртана тема, и отрцана тема која овде само се доцртава и дотрцава), најчешће о писцима мада има и филозофа, сликара, чак и учењака, те у последњем делу књиге, скоро искључиво о Емили Дикинсон и њеним помислима и мислима

Та веза просто неће и не може да се успостави, мада и одсуство везе, макар натегнуто, може да буде веза, као напоредни светови у којима мање или више сви живимо, носећи се са оним што нас сналази, те на другој страни са оним што сами изналазимо

Може то да се брани као сучел приземнога живота и идеја високолетећих, но да то није лако бранити, најбоље сведоче Димићкини читаоци (њени сапутници из позоришног и филмског света) којино (припада им задња корица), препоручују њену књигу и чине то до зла бога невешто тако да ова читања нису ништа боља од писања (та може ли другачије и бити)

Није игра него надигравање. И писац то мудро доказује: смрти се супротставља моћ љубави, једини њен достојан противник (Бајчетић)

Ово приповедање супротставља се живљењу, јер живот и јесте непрекидна смена, све до тренутка вечности (Мијач)

Када сам прочитао ову књигу, прва реакција ми је била да од Иване Димић затражим филмска права (Горан Марковић)

Мијач назива ова два приповедна тока, а скоро да ниједан није приповедан – *сударом две теме*, што ће рећи како редитељу се омакла та реч, јер судар је све само не нешто жељено, јер оно што требало да буде сусрет или срећа, то, ево, испало судар, а судар не спаја и не сједињује него разбија и одбија, а да не заборавим и његов *тренутак вечности*, израз који би некако могао опстати под знацима навода, јер сви који о вечности говоре, а да при том знају шта говоре, сви говоре о вечности као безвремености којено и човеку обећаване – *и времена више неће бити*, мада нису изостали и они наивци који и то сабирали

Највећа невоља за списатељицу *Арзамаса* јесте неодрживост њених лирских саставчића, не слаба или лабава веза њина са остатком *романа* (то бисмо некако прогутали), већ и међу собом, те најбитније, скоро сваког самог за себе или по себи

За разлику од дијалога, у лирским саставима, просто-напросто, наша списатељица није код куће, те се они, најчешће завршавају као следе улице па ће читалац безуспешно тражити разлог зашто су уопште исписивани, и шта је ту, и да ли ишта, уписано, не због тога што нису ваљано поентирани (још је Верлен завапио – *вани с прљавом поентом*), већ због тога што су они, уместо да буду лирски трепет, пуке збрке које се граниче са небулозама, збрке сновитог и стварног у којима скоро свака реченица вуче на своју страну,

уз лирску разнеженост исказану фразетинама, уз начете филозофије с којима се није знало ни куда, ни шта, ни зашто

Ево целе прве лирске прозице, уједно и прве страничице ове књижице под насловом – *Амам*

Дивна реч – „амам“. Недавно се испоставило, на моје огромно изненађење, како је за једну другу реч грчког порекла владала предрасуда да је турска. Са речима се никад не зна, познато је да умеју да буду ћудљиве. Међутим, амам свакако означава купатило, што је од те речи веома љубазно и очаравајуће. Волим купатила. Редовно замишљам различите распореде купатилских елемената, иако су непомерљиви. Баш зато, уосталом.

Осим тога, кад се огледа у огледалу, ова реч постаје земаљски производ огромне моћи и може у човеку да изазове све, од тегобне сломљености и анорексије до тиркизног блаженства

Елем-меле, требало би да се на овој прозици заснива читава романескна грађевина Ниновом наградом овенчаног романа, јер *кад се огледа у огледалу*, реч *амам* чита се као *мама*, што ће рећи како и ово биће роман о мами (каква случајност да је и Великићев роман о мами, права поамама за романима о мами)

Узгред буди речено, Ивана, реч се не огледа у огледалу, реч у огледалу може само да се чита, ако огледало ту ичем служи јер је довољно реч-чер без-зоб помоћи огледала читати наопачке

Добро, добро, Ивана, знам-де, како је огледало предмет велике симболичке носивости, па је имало смисла увести га, имало али не баш тако неспретно

Елем-меле, наговештај књиге о мами – *дивна реч амам*

У наставку своје прозице овога-списа-списатељица казује како *недавно се испоставило* за неку другу реч, не каже коју што од ње баш и није *љубазно и очаравајуће*, да је грчка а не турска како се веровало (Ивана то назива *предрасудом* што не држи се већ је то само погрешка, па речник и ти, речник у руке, сестро си га мила), а што, иако то нигде дословно не каже се, хоће рећи како је и *амам* грчка реч, што није тачно јер је то реч арапског порекла – *хаммам*, па преко турскога *хамам* код нас понегда поскраћена у *амам*

(За похвалу је жеља да се ослободимо турцизама и утурака у себи, ако правилно читам ауторкино задовољство што би та реч, наводно, била грчка, а што је она, вероватно, негде прочитала јер свашта се пише а ништа не брише)

Са речима се никад не зна, умује Ивана, но понекада се, ево, и зна, па речник, речник у руке, иако као тврди град остаје приметба како – *амам свакако означава купатило, што је од те речи веома љубазно и очаравајуће*, а штоно је паке покушај поетског хумора од којег спада мука

Вратимо се огледалу у коме се огледа реч *амам*, па тамо тако прочитана ова реч постаје – *земаљски производ огромне моћи и може у човеку да изазове све, од тегобне сломљености и анорексије до тиркизног блаженства*

Не разумем и не разумем како би то, у којој и каквој то поетици *амам-мама* могла да постане *земаљски производ огромне моћи*, па тај производ у виђењу и провиђењу наше Иване може да изазове све па и сломљеност, а она је *тегобна*, уверава нас овога романа без романа списатељица, може да изазове и анорексију, а зашто баш њу међу свим болестима, то не можемо знати (анорексија је болест изгладњивања код девојчица незадовољних својим изгледом), те и *тиркизно блаженство* што је и једина фраза која у овој причици има неког смисла да и тај смисао не поништавају бесмислице које му претходе

Ова би причица требало да буде темељац читаве романескне грађевине, но у њој нема ни зрна соли, па пре као да је земаљски производ неке анорексичне петнаестогодишњакиње него ли...

То би, ето, била прва страница и прво застрањење, а видећемо, не лаже пословица – како први, тако врви

Ево и почетка приче *Бочни прозор*

Једном случајно кроз кухињски прозор угледам необичан приказ. Човек седи на клупи у парку поред стазе овичене дивљом наном и плаче. Лице му од суза сија као јесењи месец. Плаче нечујно

Призор кроз прозор из прве реченице, ако није намера, а овде није, звуковија је коју треба избегавати (избегавати или прибегавати јер случајан такав испад-упад, јесте нешто најнепожељније)

У другој реченици човек је смештен на клупу у парку – *поред стазе овичене дивљом наном* – што су речи које слици не додају ништа, које нису ни сликовите, ни потребне, јер уместо дивље нане можемо да посадимо тамо било шта, живу ограду, мртву коприву, гљиве лударе, јер то је детаљ који не доноси ништа али односи нешто, јер као да овде помешани слика и песничка слика, па ако сликар скоро свуда нешто мора да стави, песник на својој слици не мора, али ако нешто већ стави, онда то мора негде водити, негде а не нигде (учио нас, пачурлију, учио томе Чехов којино казао – *ако у првом чину на зид окачите пиштољ, онда он у последњем мора опалити, иначе га не качите*)

Лице му од суза сија као јесењи месец – ни то није слика, ни прилика, јер ни стварносно ни сновито ту се ништа не држи, јер тешко да лице од суза сија, још теже да се *јесењи месец* и по чем битном разликује од летњег и пролетњег, мада стварностне мере ту не морају бити битне, но могу, када су већ поетске мере ситне

Плаче нечујно – сведочи даље Ивана а ја не верујем па не верујем, јер сетимо се, она све то посматра кроз кухињски прозор, а догађај се догађа на клупи у парку (не каже се колико удаљеној), што значи да она плач никако није могла чути (чујно је само јецање и ридање), те даље, исто то значи да наша Ивана измишља и измишља, у чему паке нема ничег лошег, јер измишљено може бити уверљивије од стварног, могло би да увек ту није и оно **али** који *девојци срећу квари*

Сасвим слично слика и стари добитник Нинове награде, преслављени и прехваљени Киш, па ево из награђена *Пешчаника* сличне сцене, и сличне грешке: јунак огрнут ћебетом стоји иза прозора и посматра вејавицу, па само неколика навода, и забавиште је ту

Прво се описује прозор па тек онда приказ: *Снег се талози на оквирима прозора, стварајући мало таласасто брдо завејано снегом*

Такав је прозор где је снег завејан снегом а читалац празном причом, но да видимо и приказ, путницу која на саоницама приспева у двориште: *И она има на глави шубару или крзнену капу, уколико то није коса са високом пунђом на коју се нахватао снег* – гдено на глави снежне краљице имамо *шубару или крзнену капу* (ко је досад веровао да је и шубара крзнена капа, одсад нека не верује јер, ваљда, јер ваља да Киш и Нин знају, иако ту је и трећа могућност – *коса са високом пунђом*, опет за неверицу, али за Нинову награду, чак и за белосветску славу и хвалу

Нешто даље слика се досликава овако: *Сад већ види жену, ону од малопре. Са главе је стресла снег и он јасно разазнаје њену бујну коврцаву косу, скупљену у високу пунђу, на коју слећу кристалне пахуљице*

Недоумица, ево, прераста у извесност, све по словенској антитези – ни шубара, ни крзнена капа, већем коса бујна коврцава – и тако све даље могућим десетерцима, али никако без проблема јер када се пунђа направи, и бујност и коврцавост скрију се (питајте фризерке, веште зверке), па ту не помажу ништа ни **кристалне пахуљице**, што је садржајно, што је померило причу, јер да нам није дојављено како су пахуљице кристалне, свашта бисмо помислили

У Кишовом роману поступак је главни јунак, па избачен је свезнајући приповедач а уведен нагађач, избачен јесте кроз врата али се он стално враћа кроз прозор, па чак и у овде наведеном примеру нагађа се и нагађа а добро зна јер то по мраку и вејавици не може да види се, добро зна се да је *коса бујна и коврцава* чиме је Киш једним метком два зеца промашио, прибегло оном од чега бежао, то једно, а и чисти кич нашао Киш јер *коса бујна и коврцава*, то је, узгред буди речено, ништа друго до сличица из посластичарница коју озбиљан писац неће пустити у роман, ни сликар на слику, све и ако му се *бујна и коврцава* у животу допада или му чак припада

Врло невесели закључци се из овога могу извући и развући, да **многи слављени писци нису знали да пишу, и многи хваљени критичари да читају**, а да ни читати није лако, како се обично мисли, најбољи су доказ баш ови славитељи лика и дела који мане свога слављеника не признају чак и када им се оне покажу и докажу, то су тек неколике грешкице, па шта, и неколика несувисла поступчића, шта па...

Не и сто хиљада пута не, славите и хвалите колико вам воља, ја ово све не могу да читам већ књиге те далеко од себе цидам, иако добро је знано како било више алкавих а великих писаца, чак и највећих (хитали и хитали Сервантес и Достојевски), но на жалост, ово није алкавост, ово је незнање властитог језика, и основних, чак основачких правила приповедања, јер ако је поступак главни јунак дела, ако је највећим делом безначајна прича а више него значајно причање, то дело мора да буде беспрекорно изделано а не ни скресано ни стесано, што је са Кишовим књигама скоро увек случај

(Тамо где је безначајна прича а значајно причање, тамо добијамо *причу причину*, што је народски а не стручни израз, те израз толико добар да му има места у свим теоријама књижевности, *прича причина* и у значењународском, *лажа лажина*, а на шта су сводиве све отуда разматране књиге, но и у знатно ширем, где би *прича причина* била ћорсокак приповедања, где би се након причања о јунаку и читаоцу, без имена писца – *de te fabula narratur* – те након *писалачкога* писања о себи – **о писцу говори прича**, где би, напосокон, реч узела сама прича постав тако ***прича причина***)

Истина је, неко може казати како је овакво читање лов на омашке каквих има у скоро свакога писца, но ако промашаји или недомашаји разних врста постану правило а не кривило, онда и није реч о лаким омашкама већ о тешким промашкама

Нема и нема ту никаквог новог поступка, ни преступка већ онајвише приступка већ виђеном, па јесте, нагађање може да буде поступак, чак и незнање срећније него знање, али може се нагађати нешто што има смисла, или смисленог бесмисла, не бесмислице или којештарије – шубара или крзнена капа, или коса са високом пунђом, не може се и не може писати тако да речима буде тесно а несувислостима пространо

С обзиром да су њени лирски састави кратки, да састоје се најчешће тек од неколико редака, за очекивање би било да буду и језички избрушени, но ништа од тога јер своје лиричице-род-родиле наша списатељица често гради сасвим баналним језиком (што се, дакако, може, али то треба умети јер је то најтеже), па су врло чести празноходни додаци или ти потрошени говорни обрти које треба или оживети или убити, обрти какво је *падање на памет* и сва сила сличних, но ту је и данас незаобилазни речник политике (*транспарентан*, најпомоднија и најпразнија реч наше политике, реч којој ни Ивана није побегла, реч коју никако да разумем целу, јер *транс* знам шта је, и *транспарент*, а за ово омиљено политичарско језичко чудовиште, не знам и нећу да знам, а ко не зна да постоје упрљане речи, тај не треба ни да узима перо у руке, што и те као знала и разазнала и наша усменост – *песма иде од уста до уста/ па ће доћи у погана уста*), но ево, примера ради, како тече, нешто даље, састава настав

Одједном чујем да се отварају врата и обузме ме стид. Дођем брзо до судопере и узмем чашу воде. Падне ми на памет да мама излази из своје собе. Њој, наравно, као и

детету, можеш рећи скоро било шта и она ће то схватити озбиљно, али ми је свеједно било непријатно

Узгред буди речено, ово је, мислим, и једина лирска прозица у коју мама улази, и то онаква каква је и у драмским разговорима, па ако ово хтело да буде мост између два романескна тока, онда је то мост без моста у роману без романа

Одједном чујем да се отварају врата, одједном а не од два или више пута, садржајно, нема шта

До *судопере* по воду уместо до чесме од којено има каквог-таквог пута до песме и приче, од судопере до пера нема (не пиј, из судопере, не пиј, Ивана, и не записуј шта ти прво падне на памет већ бирај речи, *бирај, бирка*), јер твоја судопера наводи ме, злобног читаоца, да позабавим се твојим неопраним судовима, и логичким и поетским

а тек *падање на памет*, то *падање* је блесак *високолетеће идеје* да то *мама излази из своје собе*

Падање на памет је потрошени израз који није тешко обновити, који још има своје место чак и у дубинској психологији, то је негда био увид који дочекао судбину превида, но користити га и оваквим поводима, то значи не знати о језику ништа, уза сву силу поштапалица – *наравно, свеједно* и сличних које у лирици не носе никакву поруку већ само назовилиричарима поругу, но ни у прози гдено више су предах од високог напона казивања и зазивања

Ево како *Блато игра салсу*, ево целе прве половине те фантастичне приче-песме, романа у роману

Једнога дана цео град је освануо прекривен блатом. Све је изгледало нестварно житко. Као да се земља окренула наглавачке и да су девет година све кише падале натопљене прашином. Становници су правили мале отворе на окнима прозора и кретали се улицама споро напредујући као рибе у еволуцији. Сва врата су се отварала уз тешку шкрипу. Од страха да их блато не угуши када отворе уста, људи су заћутали, а њихове кости, од напора да произведу било какав покрет, почеле су да говоре. Замрла је свака журбаност, време се разболело и заличило на стару грамофонску плочу која је грешком пуштена на седамдесет осам обртаја. Све је опхрвала каљава тама.

Све је, дословно све је овде опхрвала каљава небулоза, јер све је овде измишљено у некакову немушту покушају фантастике и *поетике* која се не држи (Ивана, држи се стварности јер нема ничег од ње фантастичнијег), но хајдемо да ред по ред размотримо твој распоред (једна се Иванина проза-небулоза, једна се зове – *распоред и часови*, добар наслов да су слова таква)

Једнога дана цео град је освануо прекривен блатом – дешава се или бар такво што јесте, Аристотеловски, могуће или вероватно, па иако је, по непревазиђеном учитељу из Стагире, и дан-данас најзначајнијем теоретичару књижевности, а што свено додајем да бих показао оно што сам хтео крити, да бих одао како – е *Io sono professore* – иако је, елем-меле, по Аристотелу, вероватно да се много шта дешава упркос вероватности, Ја па Ја нашој Ивани не верујем овде ништа, јер како ли су се само ти њени људи кретали ако су се бојали да им блато не уђе у уста, или су се кретали само кроз роман, не и кроз град грађени

Све је изгледало нестварно житко – па и то некако могу да примим, на веру и само на њу, јере баш и не знам зашто би житкост морала да буде нестварна а кост стварна, јер сетимо се греческе мудрости – *панта реи*

Као да се земља окренула наглавачке и да су девет година све кише падале натопљене прашином – но ево, почињу већ твоје дубље небулозе и слике које ништа не сликају каква је *земља окренута наглавачке*, земља која нема ни главу ни реп, јер је, кажу, округла, но хајде-де, те даље – *и да су девет година све кише падале натопљене прашином* – након чега, морам да те питам, Ивана, како си дошла до *девет година*, но одговор ћу сам

да потражим у симболици бројева (девет Југовића, девет љутих лава, девет соколова и тако то), али, драга Ивана, кише не могу бити *натопљене прашином* већ прашина натопљена кишом иако и то се даде *окренути наглавачке*, али не овако неспретно, тако сигурно не (узгред буди речено, када се реч *роман* окрене наглавачке или наопачке, добијамо **намор**)

Становници су правили мале отворе на окнима прозора и кретали се улицама споро напредујући као рибе у еволуцији – па ово је већ реченица (достојна Великићевих *неснађених душа*) са две бесмислено сабране глаголске радње чији збир није донео никакву глаголску радост, радњице које нису у вези једна са другом да би врхунац несувислости било поређење – *споро напредујући као рибе у еволуцији*, што је пак слика која ништа не може да наслика, зашто рибе а не жабе или бабе (та бабе су значајне јер знају, те немамо ли у нашој усмености читаву једну приповедну *врстицу* у којој но – *питали бабу*), поготову што уопште не знамо да ли су рибе напредовале у еволуцији споро или брзо, чак ни да ли су уопште напредовале, назадовале или чак одједном дадене такве каквено и данас *јесуно* (узгред буди речено, порицатељи еволуције доказују како фосила тих прелазних облика скоро да нема, не само међу рибама, што озбиљно потреса ту значајну теорију али и твоју безначајну слику, Ивана, но и са гледишта еволуциониста твоја се сличица не држи јер ни они не говоре о обавезном напредовању већ о прилагођавању, те чешће о ћорсокацима, али да не идемо у науку јер је тамо лако ући а тешко изаћи)

Сва врата су се отварала уз тешку шкрипу – то је, драга Ивана (и предраги жиранти, приде), још једна твоја неодржива лажа лажина, јер тамо где је све житко или твојим блатом замазано или подмазано, тамо ништа не може да шкрипи (шкрипи у време суше, па побркала си лончиће кише и суше), не бар у стварности стварној већ можда само у фантастици фантастичној

Јесте, песник може бити лажов који говори истину, но на жалост, много чешће истинољубац који лаже, и који лаж на лаж слаже, те верујућ како погађа, тужно промашује

Та, Ивана, ти си се обрекла истини, ти се позиваш на Шопенхауерове речи које баш и не звуче убојито нити изгледају крилато – *Међутим, живот је кратак а истина делује далеко и живи дуго. Казујмо истину* – те којимано- скороно-можемоно наругати се као и твојима, јер *живот је краТак* ако није краДак (саслушајмо шта о том зна језик наш насушни – *крати Богу дане, прође дан као живот, дуг као зла година* или – *отег`о се ко гладна година*), па даље, *истина делује далеко* (то да припишемо преводиоцу јер Шопенхауер био стилист, или бар веровао како јесте, те сетимо се како у опоруци проклео свакога ко у посмртном издању његових дела промени ма и једну једину запету), но то да иста та истина *живи дуго*, то Шопенхауеру на душу јер истина живи вечно-човечно или уопште није истина већ полуистина, четвртинка

Казујмо истину, ред по ред анализирајућ, казујмо шта се добија а шта одбија, шта се добија када се једној оваковој звучној награди дода заслужена награда

Замрла је свака ужурбаност, време се разболело и заличило на стару грамофонску плочу која је грешком пуштена на седамдесет осам обртаја – што морам да пропратим, иако, времена из ове *реченице* што се тиче, не знам да ли мислиш на време као оно што руси зови *погода* или на време-време, време спрам простора, но ево ме у лову на твоје безбројне противречности, па теби *замрла ужурбаност* (а она не може замрети већ се све може успорити) личи *на стару грамофонску плочу грешком пуштenu на седамдесет осам*, што може да буда само слика смешне и пискутаве-скакутаве ужурбаности а никако њенога замора-замира

Од страха да их блато не угуши када отворе уста, људи су заћутали, а њихове кости, од напора да произведу било какав покрет, почеле су да говоре – но читајући ову твоју прозу-небулозу, не знам чега пре да се латим, које латице-крилатице, па у блату до гуше (казано по образцу – *у говнима до гуше*) људи су заћутали, нека буде, јер ћутња је

мудрија од свега што казујемо, али како да разумем (*Неук, ја ево питам мудраце у којих је знање,/ неук, ја питам да бих знао* – како се већ каже у *Ригведи*), како су само то *кости од напора да произведу било какав покрет, како почеле су да говоре*

Ко тебе поезијом, ти њега прозом, прозаичном чињеницом да кости, нигде осим у поезији поетичној, да кости нигде не крећу се већ бивају покретане, јер крећу се мишићи који носе своје носаче, али одосмо далеко, опет у муку-науку или макар у здрав разум, да и не помињу се луд и збуњен без којих и не бива бивака никакова

Нема смисла реметити бесмисленост у свом току, па биће боље уместо овакових толковки, биће корисније покушати овом булажњењу пронаћи велике претке, па ево присећам се помало већ заборављеног а фантастичног Миодрага Булатовића којим сам се својевремено бавио-забављао, право мајстора за булагарије по дану, такође Нинова славодобитника, па на ова твоја булажњења, као јаје јајету личе неки његови димови, те ево из романа *Рат је био бољи* (књига која тада – *o tempora, o mores* – ишла и у цепном издању у данас невероватних више десетина хиљада примерака, но не сећам се беше ли и за то добио *Нина*, но чему се, за дивно чудо, веровали или не, приближио и тираж *Арзамаса* са задивљујућих 20 000, а што, чини се, није распродато, али ипак тираж тај није достигао Великићевог *Иследника* – један је Великић којему на петом издању које поседујем пише 30 000, ваљда укупно, иако, све је могуће, но то и радује и обавезује, та чињеница да има људи који би читали када би имали шта и да им се не потура рог за свећу, и оно друго за оно друго, рог којем се диве да не би испали глупи, јер када то подржавају учени и упућени, што не би и они)

на ове твоје небулозе, као јаје јајету личе неке Булатовићеве, па ево твојима сличних слика његових, само што Кишов *Булатофон* се не гуши у житком блату већ у чистој води, слика за урамљивање јер за друге и не маримо

Вода се подизала, расла попут чира, а само мало даље – *како је расла брзином распаљеног сна, води ни ведро небо није било далеко*, те опет, који редак даље, ево шта све Булатовићева распаљена вода може, а може много више него твоје блато, Ивана, ево открића – *Жичана ограда и сад голи стубови нису могли зауставити високе таласе, који су се к њима ваљали, као брегови*, те још само мало даље – *с пушкама, с торбицама и под шлемовима, они су се одупирали води која им је кварила и квасила борбени поредак*

Јаду се насмејмо, шта бисмо друго, поређењу како вода *расла попут чира* али и *брзином распаљеног сна*, или открићу како узалуд била и наша, читалачка, као и јуначка нада, како ће жичана ограда зауставити таласе високе као брегови (то се зове *изневереним очекивањем*, пребацимо ли се за час на разину теорије), или како иста та водурина квасила борбени поредак што треба да усвоји и војна наука која би могла као посебну врсту борбеног поретка увести и овај Булатовићев – *квасан*

Не осућујем писце, не усућујем се да их осућујем јер они дали своје најбоље, јер будући да *нема краја састављању многих књига*, више је него очекивано да највећи број књига тих буде тек покушај и ништа више (уосталом, и теорија и критичка пракса баратају појмом *покушаја* спрам којег стоји успех и неуспех, но, на жалост, и то су одавно побркани лончићи, јер нимало ретко успевају лоше књиге, не успевају добре, са све разлозима у које није овде улазити)

КАКО ЈЕ СВЕ ПОЧЕЛО и како свршава

Почело је или само се појачало све ово – **трабуњање као поезија** (*луд и збуњен*, опет, али који ово пише неће да буде збуњен већ побуњен па читав овај спис хоће да буде побуна читаоца којег хтели слудети, и још штошта) трабуњање као поезија, почело то, чини се, са слободним стихом који песнике лишио обавезе да знају мучни занат стиховања

и сликовања, те много битније, са одбацивањем обавезног значења, коначно са Рембоом, врсним зналцем *везаног стиха* и подвижником његова развезивања, те са његовим потомком, Валеријем који то довео до образаца – *моје песме ништа не значе, оне јесу* – након чега многи поверовали како је певати лако и како то може свако, тако да дошли смо до времена када, грубо казано, поезију бар, сви пишу а нико не чита

(ипак, сви не вајају, и сви не сликају)

У нас је, сетимо се, корак са Европом ухваћен негде након Првога рата, са надреалистима и сапутницима

Треба ли и рећи, они који поверовали како је певати лако, грдно се преварили јер прогон значења у правих песника никако није схваћен као допуштење да се може трабуњати било шта (надреалистички програми и то допуштали), и да то биће поезија

Уосталом, треба ли подсећати, и у поезији и у ликовној уметности, након извесног иживљавања оваквог певања и *ликовања*, дошло до повратка и значењског, и значајног, у ликовној уметности пак новој фигурацији

Само аматери касно или никад не схвате промену и они бивају тужно преварени, но на жалост и варају, некада уз помоћ различитих жираната-превараната-повараната за које не знам варају ли или су и сами преварени

И жиранти и писаоци смртно озбиљни, а читаатељи, они који знају сабрати два и два, они да пукну од смеха, па речима добро знане песмице за децу, и сам их голицам

Постало је збиља страшно

Смејем се ко луд на брашно

Ха-ха

Не осуђујем писце јер они су испуњење слова закона великих бројева: многи покушавају а ретки успевају

Жалим чудом преживеле читаоце што морају читати којештарије јер нимало не може да теши их пословица – *ко се дима не надими тај се ватре не огреја*, не може јер до њих требало би да доспевају само заиста успеле књиге, ватра жива а не димови, не убоги промашаји и несувисли покушаји

Не осуђујем писце али осуђујем жиранте који, ако нису у стању снети јаје, морали би знати макар које је мућак, јер ако се, што запазио још Аристотел, не можа научити умеће *метафорисања* (са тим се, ваљда, рађа), умеће разабарања лошег од доброг и те како може, иако подугачак је списак критичарских промашаја

За највећу су осуду *жиранти* који награде додељују не по ма и најлабавијим вредносним мерилима, већ пријатељима, истомишљеницима, првосрбијанци првосрбијанцима, другосрбијанци другосрбијанцима, трећосрећи не знам ни коме

Имамо, кажу, огроман број књижевних награда што, можда, није ни лоше, јер писатељи данас не зарађују ни за мастило (*мала бара, много крокодили*), па награде дођу као нека нова врста меценатства, тек да се налије перо и напије песник (благо си га Великићу за оно буре)

Када би се судовало право, *ни по бабу, ни по стричевима*, онда би, вероватно, све награде отишле у неколике руке, што опет не би било добро

Овако како је, испада да је добро овако како је, но добро само по писатеље, никако и по читаатеље које треба неговати а не растеривати, јер они су друга половина књижевног живота без које нема ни прве (та ускоро ћемо и њима додељивати награде, што идеја је, мислим, Епштајнова), па за дивљење је чињеница да и данас, након свега и свачега штампаног можемо у осиромашеној и свим и свачим ојађеној Србији да продамо књигу у тридесетак хиљада примерака, што је податак тим задивљујућији ако се зна да мора бити далеко више оних који тај издатак не могу себи приуштити, па вредело би то књижевно богатство од великог броја читалаца добре књиге жељних, вредело би то неговати а не

запрашивати, а не заливати кишом натопљеном прашином, те требало би Великићеве *неснађене душе* спасавати за добру књигу и за добро књиже, спасавати а не растеривати, јербо, предраги *жиранти*, сви смо након ваших одлука и писалачких одлика, сви смо *неснађене душе*

Наша критика, ако је још има, ако уопште вреднује а не само описује односно слави и хвали, наша критика о писцима говори онако како се, пословично говорило о мртвима, или добро или ништа, у чему има неке глупе правде

Повучен у читање, и у потрзање сиротињског новчаника, говорим овако како говорим из неке врсте освете, јер се осећам покраденим, јер сам трошио време и новац за нешто што бих као неисправну робу најрадије вратио власнику, али ко ће мени да врати дан или макар плати дангубу

Нинова награда улази у седмо десетлеће, па било би занимљиво макар и овлашно просудити колико је, од тих шездесетак награђених романа, колико још живо, те колико их ушло у школске програме, рецимо, данас отвореније савременој књижевности више него икад досад

улази у седмо десетлеће, иако много се шта ту мењало, јер некада била југословенска, данас је само србска, некада била комунистичка, данас је демократска или демократурска, па вредело би макар овлашно поразмотрити ко је чешће омашивао и награђивао безначајне књиге, иако утакмица – ко је био гори, иако већ у полазишту није равноправна јер оно време имало крута идеолошка ограничења, а ово их, наводно, нема

Зашто је то важно и зашто би могло бити занимљиво

Биће зато што се једно друштво одсликава у сваком свом делу, па и у једној књижевној награди тако да бисмо и на основу тога знали да ли је бравар био бољи од утурака-демократурака

Овде се говорило само о две последње Нинове награде (и о још две успут закачене), но будући да *без треће нема среће*, без треће у низу, хајдемо да сачекамо и њу уз стихове окуда већ призиване и добро знане песмице за децу, песмице која, као и сви прави умотвори-смехотвори (србски самогласници, од Рембоових нимало гори), може и без имена песника, као што мудролије које разматрасмо, не могу ни са именима ни без њих

Нестрпљив сам, једва чекам

да се мало зацерекам

Ху-ху

ЧИТАОЦУ СЕ НЕ ПИШЕ ДОБРО

или

о Ниновој награди, нагрде, наставак

Дајте ми некога ко је написао две странице и ја ћу га већ послати на вешала,

Ришеље

Који ово пише, који овако пише, не зна да пише кратко, што ће рећи како уобште и не зна да пише, но надати му се је како макар зна да чита, што је такође, чини се, врлина све ређа, па будући да је ово запис читања, овај излаз на мала врата не може бити улаз на велика

И ка умећу писања и ка умећу читања, приближавањем се удаљавамо, тако да мало нехата ту добро дође, па знали то више него добро стари писаоци, знали да *то се рађа, не зарађује се*, те ко да не позове за сведока Овидија – *И све што хедох рећи, беше стих*

Увек изнова, ма и при најбезначајнијој писанији, увек се питам да ли одмах прећи у средиште ствари или почети уводима којима врло често следи разводњавање тако да средишта нигде и не буде

Много волим уводе (списано по Ивани Димић – *много волим купатила*), више волим бистре уводе него воде мутне, те волем и да никада не одем даље, па и овде бити ће их неколика, а ово је само увод у уводе или *уводвод*, ово се и не броји јер уводњавање тек следи

Даклем, даклеш, увод први, са Валеријем у главној улози

Да ли се ти сећаш, читатељу, беше ли оно Валери казао: *Никада не бих потписао реченицу – Госпођа Маркиза је изашла у шест сати*, а по мом несигурном сећању јесте баш он и при том, ваљада, нишанио у Пруста, но све то да проверавам нећу већ остављам то доконим докторима са протезама, јер ово није никаква наука, ово је јад, и јадање, а свакаковоме јаду се надати, на то смо навикли

Збиља, читаоче, кад се већ заузесмо, да ли би Ти подписао ту реченицу, да ли би је макар добровољно *подчитао*, то пита те читатељ-мученик који од давно чита само зловолно

Морам да признам како Ја не бих, иако се она може бранити, мада врло тешко, па чим у књизи наиђем на такво што, знам колико је сати и одустајем, одустајем не само зато што хтео бих да носим се са највишим питањима (*који је час у свемиру/ дан или поноћ, шта ли је*), са највишим питањима која и сама могу бити ниско писана и читана, јер ту је и трећа срећа – *изненадити нечим познатим*, што је, ако се добро сећам, просуда коју подписује Иво Андрић

За тебе, читаоче, и питање друго, да ли би ти написао овакову реченицу, све нишанећ награду Нинову: *Трен касније била сам у дедином блиставом, керамичком купатилу, превила се преко његове елегантне каде с месинганим славинама, и обилно се исповраћала*

(Угред буди речено, није ова када у Ниновом роману, није једино она *елегантна*, већ таков је и – *травњак елегантног врта уређеног у маниру италијанских ренесансних башта*)

Чујем браниоце како машу: елеганца је ту, са све месингом, да јаче-јарче нагласи повраћај садржаја благоутробија, али, не прихватам, не могу, нећу, иако ове реченице реченицар долази из Италије, седишта и средишта свеколике елеганце, а који ово пише, и овако злобно, који ово пише долази из шумске забити у којој се са вуковима носио, као Ђопићев ђед Раде, па сваку елеганцу замрзео за живот сваки

Елегантна када – никада, *керамичко купатило* – ни за живу главу (не бар без хидроизолацију), *месингане славине* – нипошто

За овај критички осврт, увод други

Нинова награда упркос безбројним промашајима јоште како привлачи велику пажњу, једино она јер мноштво књижевних награда које имамо чини да сва та награђивања прођу незапажено (понекад и понекако уопште нема онога чега има много), па може макар да учини се како мал' не свака књига добије своју награду, а понеке и по неколике, тако да из ове злобно читане Нинове трилогије део први, Великићев *Иследник*, награда надобијао комада четири

Зашто је Нинова награда у нас толико привлачна

Зато што се додељује за роман који је за већину читалаца синоним за свеколику књижевност, а романописац за књижевника, иако *романописац* ми звучи трапаво па радије кујем нову реч – *приповедавилац*, тај а не од давно отписани песник којино у игри једва да још је учестник

У пучкој свести мал не свака је књига роман или уопште није књига, па роман му дође нешто као књижевност књижевности, дође тако али не остане тако, иако неће да оде никако

Та Сетимо се пророчанства Великићева, *хорови романа*, бруј (корови романа, труј)

Одједном у средишту пажње, у једном од својих безбројних разговора за новине од којих су неки допрли и у моју пустињу, у једном од њих најновији добитник награде Нинове каже како је награђено дело а не писац, што лепо држи се јер писац тај и тај и не постоји будући да је ово, ако сам добро разумео, његова прва књига (*прво па мушко*), те заиста требало би да је тако, јербо тиме што је наградио прву књигу којом њен аутор тек постаје писац, жири заиграо на карту која ретко добија, па ако ништа друго, његова одлука није буразерска, што не значи и да је паметна, или срећна

У истој изјави награђеног-дела-писац каже и како радо ће пратити и неизбежна оспоравања, чиме показао и како одлично-долично разуме игру, те како пристаје на њу, јер најгоре је не бити у игри

Оспоравања су из много разлога све ређа јер су се проредила и гласила спремна да обзнане било какав критички осврт (критика се од давно мора крити, крити *као змија ноге*), поготову љутит и отрован осврт, а овај, то обећава се, такав биће да на њ лепо може да се прислони пословица – *од њега би се и змија отровала*, пословица која је блесак духа, као и она малочас потргнута о ногама змијским, штоно су словеса у којима има више поезије него ли прозе у три последња Нинова романа

проредила се гласила спремна да обзнане било какав критички осврт јер *све је добро у најбољем од свих могућих светова*, како већ прорачунао Лајбниц а за њим, поспрдно, прорачунао Волтер, а ниједан срок без спрдње не може, јер чаша рока иште чашу спрдње, што је превећ надежна сразмера, па ближа истини биће пословица – *једна кола мудрости, двоја кола лудости*, те по тому замешен колач од само мало рока-као-зачина и много спрдње-као-зачина

Уобичајило се, даклем, у нашојзи словесности уобичајило се о књигама и књижевницима говорити као о мртвима – *aut bene, aut nihil* – што не слути на добро, што

никако не може на добро изаћи, јер вреди се упитати да ли нам је књижевност, да ли је уопште жива или јој се оговором таковијем држи понешто одужено посмртно слово, у случају најбољем – успаванка

Да би се било живо и здраво, треба говорити *попу поп а бобу боб*, ма и по цену да напoкoн изпoстaви се обрнуто, па саслушајмо Лава Толстоја како обраћа се писцу Чехову: *Добар сте ви човек, Антоне Павловићу, само су вам драме лоше*

Сви су писаоци добри само су им деца-писма лоша, нека то буде овде макар привремено полазиште, тешко одрживо мада таштим писцима треба опростити, њиним писмима, нипoштo

Много је лакше доказати да је добро лоше него да је лоше добро, па се и због тога целоме књижевству, не само писаоцу или читаоцу посебице, па се *читаво*ме лоше пише као што се *писаво*ме, видећемо и то, лоше чита

И увод, трећи-срећи

Од давно не читам ништа, не бар од онога што прозом зову (*од давно* а не *одавно*, јер *одавно* ми огавно све вукућ се за Вуком), па када се узажелим и такoвих речи, ту је *Смрт у Венецији* и још понекоја стара добра књига (*Старо, старо ми дајте*)

Тек понекада латим се стилиста, Паскала, Гогоља, Сиорана, само стилиста, па чак и када се не слажем са реченим, лажем се реченицама-печеницама

Дојадила ми паденија *са црњиша на гориши*, дојадила па, ево, покушавам да нешто и одјадим

Дајте ми некога ко је написао две странице и ја ћу га већ послати на вешала, кажу да казао Ришеље (узгред буди речено, то може и строже, па у другој варијанти истог изричаја тражи се само *шест редака*, само шест, седми бити ће вешала)

Дајте ми неког ко је написао две странице, па нећу га послати на вешала, али шала тешко може изостати, јер није лако написати ни два редка а да они немају баш никакве тешке мане, свеједно што мени, подругљивцу, може да се подметне пословица – *седи руга покрај пута па се сваком руга, а њој свак*, те још горе, нико

Не шалим се када кажем како не могу да читам, не шалим се већ жалим, а шалим се са сваком књигом која ме не пробуди, или не продуби, која ми, жељном сазнања и саСнања, са сваком шалим се која ми нешто не удели, која на мене не сажали се, *срца каменога*

Бити ће како је *Лузитанија* заиста роман године, роман који нимало није крив што мени одавно не годе ни године ни романи (*Хеј, године, моје негодине* – кликује тако једна херцеговачка усмена песма спрам чега бих хтео да срочим – романи-неромани), а на романе године се просто острвим, па овај спис није друго до пусто острво острвљеног читаоца

У дедином блиставом, керамичком купатилу – опет

Да ли би, Ти, читаоче, писцу ове и поповише овакових реченица, да ли би доделио и Нинову награду некоме ко могао написати и подписати и овакав рогобат – *под светлошћу некаквог необично ниско постављеног осветљења*, поготову што овакове реченице у награђену роману нису никакви изузетци већ злосреЧно правило-кривило

Признајем, ево, како, нејачак, не бих, јер се она може бранити врло тежко или никако, из поповише разлога, понајпре због тога што овакови детаљи, месингане славине и тако то, у оваковојзи причи (видећемо касније каквој ли, таквој ли), нигде не воде, а да и не помињем *блиставо керамичко купатило*, које и мене тера на повраћање, тера ме овај допис на одпис

Велика је и одурна писалачка заблуда да именица не може сама, да ни купатило не може само већ мора да буде некакво а не никакво или свакакво, овде *керамичко*, да чак ни

када никада не може сама већ и она мора да буде некаква, овде *елегантна, с месинганим славинама* приде, као што се не можеш исповраћати било како, овде *обилно*, иако требало само мало саслушати језик, па увидети како обилност садржи се већ у глаголу *исповраћати*, јер се и не можеш исповраћати малко

Сетимо се из овога списка без почетка и краја, сетимо се Киша чије пахуљице не могу саме већ морају да буду некакве, а он изабрао да буду *кристалне*, какве друго него ли кристалне

Да ли именица може да именичи сама или тек када јој се нешто придене-приложи (бојати се, без придева би озебла, или макар остала безбојна), то би могло да се прогласи и разгласи као теоријско питање, но питање улазити у њега овде није могуће ако желимо држати се теме-мете, и метка борами, метка који би и сам морао бити некакав, не тек метак, па нека буде обојен са *убојит*

Негде сам се бунио против Винавера који о србским приповедачима конца деветнестог века говори као о уклетом царству у којем се не успева изаћи из десетерца, из духа његова макар (Ја сам и Киша препевавао десетерцима, без икаква препев о губитка, толико је дубок тај писатељ), но сада питам се, није ли ова потреба за придевом, није ли она десетерачко наслеђе – *Боже мили, чуда великога*, где је Бог *мили* а чудо *велико*, где је, касније, по вици и навици, све некакво само зато да би се попунио метар, чак и тамо где га нема, десетерац као зла коб, сада зла а некада могла бити и добра (*добар кобак краља сукобио*)

Питам се јер не знам се

Знам једно, у песми, у метру то пролази, а као *реци у приповеци* (тако се то по Вуку, и овцама, тако се то пише – *реци у приповеци*), у приповеди то остаје, као кост у грлу, или ако се и изкаже-изкашље, као нешто што боде очи и пара уши

Омиљена пословица Лазе Костића – *Једна кола мудрости, двоја кола лудости*, та је пословица одвећ оптимистична јер спрам једних кола мудрости имамо у стварности небројено много кола лудости, глупост да и не помиње се јер је ту кола колона не небројена него неизбројна

Та имали смо у прошлом броју овог крими-романа у наставцима (писанија ова полако постаје роман о роману, но како су романи о којима се овде слови, романи без романа, простим збиром добијамо – роман о роману без романа)

у прошлом *броју* имали смо класика Данила Киша и *кристалне пахуљице* па зашто не бисмо имали и *керамичко купатило* јер оно може бити и мермерно, и какво све не, те добро је када се зна какво је, као и то да је *када са месинганим славинама*, јер се славине могу умесити и од много чега другог, а не само од месинга, не само славине него и словца и словине, шта кажем, роман цео, са све Ниновом наградом као накитом или накитњак

(Ивана Димић да се изјасни, какав је њен амам, са какве славине)

Није речено од чега је када, а када се не зна од чега је, мало се зна и када се зна много, па казано само да је *елегантна*, што мал не па изпало галантно

Све то може боље да каже пих-стих (предлаже се као нови термин, пих-стих спрам прозе-срзе), јер се у пих-стиху боље чује све оно што се у прози-срзи само горе види: Два су цвета у бостану расла, кристал-пахуљ и еlegant-када, са све писмом – Душо моја, еlegantна кадо/ како ти је у амаму самој, како ти је без стендбајпозишна

У чему је разлика између Прустове реченице – *Госпођа Маркиза је изашла у шест сати*, и реченице Нинове (зовимо је тако, краће је, и прегледније) – *о дедином блиставом, керамичком купатилу*

У чему је разлика, скоро да не треба ни рећи, јер у Прустовој реченици немамо ништа паметно, у Ниновој имамо нешто много глупо

Врло важно у колико је часова госпођа Маркиза изашла, јер то важно је само у светлости Валеријева суда који поставља једно начелно питање: шта писац сме да писки а да сви ми, на овој страни читаоци, да мокри не осванемо, да не заподенемо стару игру, *запљувача*, са све победема – пу-писац или пу-читац

Известно је, не сме се трабунити о керамичком купатилу, о месинганим славинама, о чему све таквом не, мада и то може се, али једино ако се зна за јадац

Та сетимо се пословице – *у кући обешенога, уже се не помиње*, па применимо ту пословицу на своју словицу или на свој случај: у причи се уже помиње само ако ће се њиме неко обесити, у противном, то је ћорсокак, иако, *мож` да буде али не мора да значи*, може и да помене се само зато што не може да помене се, но то су већ тананости у које је лако ући али тежко из њих изаћи

СА ЕЛЕГАНТНОГ НА ГАЛАНТНО

Збиља, да не потржем речник, шта ли значаше реч *галантно*

Немам среће са страним и настраним речима па најбоље да то осликам неким примером јер се тако ради и у речницима, овлашно се опише значење неколиким другим речима и да се пример примеране употребе

Галантан би требало, између иног, да значи и *частан*, *честит*, *великодушан*, но најбоље да погледамо пример употребе код Ниновог овегодишњег славодобитника који говорех о ултиматуму Аустрије Србији назива то – *галантном понудом*, галантном или елегантном, несрећнојзи Србијици га изађе на исто – *те топузином, те топом/ те вешај, те сеци, те кољи*

Та Србији се дају увек само галантне понуде, почев од најстарије за коју знамо, но која је, за разлику од потоњих и част и чест (*Царе Лазо, од Србије главо/ царовати оба не можемо*), па је давалац ове понуде стао иза ње, а и испред своје војске, и главом платио

Преузимам опис те галантности од Светозара Ћоровића који каже да је намера Бечке владе била – *да се Србији постави ултиматум који би унапред био удешен као неприхватљив*

Нешто ми то познато и из мојих јадина, па да, *Споразум из Рамбујеа*, за који одмах казано да га не би могла потписати ниједна влада на свету и који састављен тако да се не потпише, толико галантан и елегантан, са све месинганим славинама, јер тамоњима никакав споразум и није био потребан већ рат, нама рат а њима брат, нама рат, и то с висока, с неба па у ребра, а тамо њима...

(Запазимо и то, спрам ултиматума који је и част и чест, спрам њега имамо *споразум* и разум, па ко да каже како не напредујемо)

Та историја се понавља док се не оконча, па ево како се све понавља са нама стално и свуда

Још много пре Вука Караџића жеља бечког двора била је да се Срби удаље од Руса, и језик србски од руског, са све знамо каквим *тадицама* и последицама, те какву частну и нечастну улогу у свему томе одиграо и Вук, па не би овде било места за помен те епизоде из наше злосрећне повеснице, да се и сада исти бој не бије изнад наших глава, само што не пита се више Беч већ зна се ко и како

Умешаност Србије у злосрећни Сарајевски атентат није могла бити доказана али долази романописац, са све својом првом књигом, и одмах све докаже, истина кроз речи једног свог јунака, што по методологији књижевној односно књижевнонаучној, јелте, значи да није и став писца односно дела, каже како *једна краљевиница финансирала убиство владара једне суседне империје*

(Ех, *краљевиница*, ех и ех, зашто тако увиђено, па развијмо то – *није мала, трипут ратовала*)

Финансирала, бива, ствари треба назвати њиним правим именима, а чини се како се Нинов славодобитник у финансије понешто разуме па у награђенојзи књизи срећемо и израз *манипулација новчаних трансакција*, што не звучи прозно већ срозно-грозно, што се може само опевати или готовином одплатити, што *разумео још није нико, разумети га никад неће*, у чему се једино може наслутити *шта је писац хтео да каже*, али што остаје небитно јер је много сликовидије ово што казао, више него ништа, мање него нешто, а све невешто и невешто (збиља, читаоче, да ли би то доделио икакову награду неком ко и само помене – *манипулацију новчаних трансакција*)

финансирала, ствари назвати правим именом, и савременим, па испаде да су Младобосанци, са све Принципом и Ивом Андрићем приде били обични плаћеници, мал не плаћени убице, што, мислим, без превртања прашних књига и `артија, нису тврдили чак ни Аустријски тужиоци, та и што би, јер боље ћемо ми то сами, макар и са закашњењем од једног века, јер уверљивије звучи када то сами кажемо, најубељивије звучи када признаш нешто што од тебе ни тражили нису (*и кад си мајку за сису ујео*, насликала то пословица, а после многих наших пословица и није баш лако словити), а ми се утркујемо ко ће нешто невероватније и безсрамније лупнути о свом роду (та није случајно *запљувача* била наша најомиљенија игра, ако је само наша, мада игра та имала и друго и другачије, и невиније име – *жмуре*)

Људска је историја невесела, једнако и сама та наука колико и оно што изучава, па неко са разлогом казао како историју која своди се понајвише на историју ратова, како је, такву, треба одбацити и окренути се историји културе, требало би но и ту чека иста лажа лажина, па ко од нас не зна за Стоунхенџ, ко му сваки камен не би препознао, што било би у реду, но некоји истинољубиви повесничари кажу како таквих грађевина на свету има бар тридесетак, а сву славу приграбило енглешко камење

Присећам се не знам чијег афоризма – *ко овде не полуди, није нормалан*

ХИМНА ЗА ХОР У КЛАВИРСКОЈ ПРАТЊИ

У *Лузитанији*, у том се фантастичном романчићу, негде на почетку јавља и химна државе-луднице у којој се слави, иронично, дакако, глупост као светска сила (*Нема те глупости а да је већ није изговорио неки филозоф*, наводим, по сећању, Цицерона), очекивано, нимало срећно, ни особито срећно, некако и одвећ безлично и безкрвно, па ево последње строфе те химне (*химне за хор у клавиурској пратњи*, па ако то неко може или уме да каже несувислије или трапавије, нека се јави, *честитим ћу њега учинити – stevankorda@gmail.com* – или, да кажем то наводом из књиге Милована Данојлића о Добриславу – *и баналност има своје геније*), ево последње строфе (морам да признам, најгоре, но ни оне које претходе, на жалост, нису много боље), строфе или целе песмице коју као да су деца састављала-отаљавала за домаћи задатак (тек да га имају и покажу, а неће ваљада бити те среће и да га јавно читају), са више него неспретним сликовањем, и *смисаовањем* нимало сретнијим-спретнијим

*И кад се препрека каква
несавладана створи,
њу тек глупост сама
с временом твори.
Каткад се о том из очајања
као победи разума збори*

Безлично и безкрвно, са млаким и несувислим сликовима (*створи – твори*), но ни са смислом ништа успелијим (не може и не може с-творено претходити твореном), па покушајте само да овим стиховима склопите-склепате какав-такав смисао, јер овај је

смуљак-песмуљак до зла бога неуспео будући да се не може о глупости говорити глупо, о смешном смешно

Та сетимо се Раблеа, *1001 ноћи*, чак и Диогена Лаертија који своје приповеди о филозофима често завршава стиховима па би писац *Лузитаније* по томе мерилу припадао писаоцима којино најважније и највише, штоно се није дало рећи прозом, то уздиже до стихова којино му дођу нешто као за понети

(У позадини, наук Езре Паунда – *немој говорити стиховима оно што можеш рећи добром прозом*)

Сетимо се, дакле, Винаверова Раблеа који и сам са буке прелази на стихове

*Није ми књига да суза врца!
Јест, савршенства Бог мало даде,
Ал' остави нам шалу и спрдњу;
Кад видим ваше сузе и јаде,
Ја смехом дајем разлог и тврдњу:
Смеј се ко хоће да буде чојствен –
Смех је човеку заиста својствен*

Јесте, да, тако некако а не овако никако, па од нових су боље старе књиге, најбоља је најстарија, речена па испечена, црепуља, најбољи је *Гилгамеш*, бољи он него му потомство

Тако мало је требало да ова цела лоша песмица постане добра јер и прелоше некада постане подобро, јер тежко је и нешто толико лоше направити, јер се и мимо воље-невоље писаоачеве подкраде нешто добро и све поквари

Ова химна брода лудака сва је сува и умишљена, као басна јасна, као да је клепали плитко-паметни а не дубоко-пометени

(Узгред буди речено, брод лудака се у *Лузитанији* назива *бродом будала*, а изједначити будалу и лудака, није паметно, мада морам да признам како нисам проверавао шта стоји у Боша)

Узгред буди речено, погледајмо само како неспретно писатељ уводи своју *химну за хор у клавирској пратњи* – *наслов те необичне химне био је*: те након две тачке долази не само наслов него и словље, што заиста није неопростива трапавост, што није важно, али важно је што ова песма уопште није важна, јер требало је, канда, да она, као и читав овај тежко читљиви роман, требало да буде побуна лудости против глупости (сетимо се Хамлета, лудостју против моралне трулежи, против лажне памети и лажљивијег још здравја), али она није то, песма бар не, а за роман остаје да се провери, јер је овај песмуљак-смуљак више суво и трезвено наравоученије него ли сочна и пијана лудост

Много ми и убојитија и обојитија на исту тему рок-песмица Боре Ђорђевића – *Како је лепо бити глуп*

(Чак и наша јуначка певанија знала за шалу, па када разноврзни нејачци ударе силног Марка, он припита – *Шалиш ли се ил' од збиље бијеш*, па та питалица примењена на *химну за хор у клавирској пратњи*, химну одвећ суву и трезвену, са све сликовима од којих, као од шамара, звоне уши; и безживотну као сува дреновина из које чак ни силан Марко не би исцедио кап поезије, па након такве питалице постаје известно шта писатељ *Лузитаније* чини – не шали се већ од збиље бије)

У последње време (а чини се како управо је ово последње време, много чега па и књижења и жења, са све више књига, са све мање књижевности), во времја ово писалац и читац се надмећу ко ће кога намагарчити, па и док гледам романописчеву *химну за хор у клавирској пратњи*, док се у њу неугледну загледам, помишљам како лако може бити да је њена таквост подвала, како може бити да песник се шалио а ја се, не знајућ за шалу, ја се жалим, но након толико којештарија које посејао по роману, имам право да и ову целу глупу песму о глупости, да и њу схватим озбиљно и дословно

Сећаш ли се, читаоче, оне приче о укусима, како о њима нема разправе већ само справе, па за грех један те исти, неко би грешника попео на *вешала танка*, а неко му, ево, удели Нинову награду

Може ли се то троје објединити

Гласам за вешаливу награду, читатељу

Сетимо се овде, а за сету и јесте, сетимо се игре магараца (*Свако пре или касније испадне глуп*), коју Енглези и Немци играју као *hungman* (не знам како је играју Ришељеови потомци), па за исти малени грех, за неизбежну глупост они шаљу на *вешала танка* а ми тек замагарчимо, па ми крвожедни а они, тамоони

Та и игра много више каже о збиљи него ли што збиља каже о игри

Да је у *химни за хор у клавирској пратњи*, да је више спасоносне шале (*да душа не зарђа*), било би и више списоносног а мање несносног, али ничег таквог па ни тежње безсмислу (ово је *sens* а не *nonsens* певанија, иако овај читави и нечитљиви смуљак као да пренесен из збирки Драгослава Андрића), те да је макар назначио да се шали, не бих га сада жалио, мада морам да признам како сам надгласан јер петочлани суд ослободио кривице и романову песмицу и песмичин роман, па и прогласио га романом године, романчићем године или романом године, са све *химном за хор у клавирској пратњи*, што, ваљда, биће назив неке нове музичке врсте уза шта сетимо се и Великића који најављује *хорове романа*, што је, признајем, глупост ненадмашна чему се овегодишњи Нинковић са све *химном за хор у клавирској пратњи* не може ни примаћи, па можда и зато остане на овојзи награди једној јединој док Великић их добио комада четири

Шали се да душа не зарђа – гласи тако једна блистава, надам се само србска пословица (надам се јер оне, пословице, често не познају границе језика, а ако је ова само наша, велик нам језик, или бар *величак*), блистава и више него озбиљна пословица, што посебице наглашавам јер и не покушава као писац *Лузитаније* који о глупости пева глупо, не покушава ова пословица да о шали говори шаљиво, пословица коју тако радо стављам уз Шекспира – *Дај тузи речи* (са све наставком), да би тако умерали се – шала и жала, са све голи глаголи

Читам поново и поново наслов овог песмуљка (*Свако пре или касније испадне глуп*), па да не бих изпао такав, да бих упао другачији и првачији, да не бих пропао никакав, тражим али не налазим, тражим иза ове глупости о глупости, тражим мудрост, јер *све је могуће ономе који верује*, а приповед је ствар вере да нас приповедач нечем или некуд веда, па у приповеди реч не верује реченици, реченица причи, талац-читалац саоцу-писаоцу, све то у овоме свету који је рат свих против свих, па *ни у мајку веру*

Било је више него лако писатељу, било лако заклонити се иза твораца химне и добити луду или лудкасту песму (*ако сам луд, нисам глуп*, каже се у једном вицу о лудаку у чему има више поезије и прозе него у читавој овој романчићевој песмици, а скоро и у песмичином романчићу), но он донео глупу, те прикивану сликовима

Ево још једне строфе, друге по реду, са све сликовима-приковима

Неко јој се слатко смеје,

многи се над њом уздижу лако,

неко је гласно потцени, те

остави на миру тек тако

Зовимо поново у помоћ Марка, ни макац без Марка, и без десетерца – *Шалиш ли се ил од збиље бијеш*, то је и овде суштинско питање, но овај стих-питање није довољан, па потребан нам и наставак, потврда – *Не шалим се већ од збиље бијем*, те Марково коначно мишљење које овде тако срећно пристаје – *а ја мислим да се шалиш, тужан*

Каква песмица такав и романчић, па они, очекивано, једно на друго лице

Химна за хор у клавирској пратњи, тај злосрећни и трапави израз се негде још и додатно прикива неком врстом вртње по том врту – У духу времена, особље и пацијенти окупљали су се у хорском певању у пратњи клавира, те нешто скраћено – у духу времена, у хорском певању, у пратњи клавира

Збиља, читаоче, да ли би Ти доделио Нинову награду писаоцу чији јунаци – окупљали су се у хорском певању у пратњи клавира

Или би га, можда, вратио у основну школу, иако, чини ми се, Ти си пре за средњу

Српска децо што писати знате, из овога поуку имате, ако ли се награди надате...

Не, не верујем да овај роман може, попут Великићева *Иследника*, да може надобијати награда комада четири или више, али да му ово неће бити једина, скоро да бих смео да се кладим, јер не падају ни награде далеко од кладе

Та и овакове брљотине и срљотине могу да се читају као намера, те могу и да се пишу као намера, па малочас, разматрајућ целу лошу песму која била химна Београдске државе-луднице, двоумили смо се да ли је она намерно лоша, да ли је то подвала читаочевој глупости или тек навала писаоачеве, или исто ово само Марковским стиховима – *Не шалим се већ од збиље бијем*, то као страна писалачка, те и друга, читалачка – *А ја мислим да се шалиш, тужан*

О тому подаци не оскудевају, што је, дакако, навод јер за једнога од својих јунака, Арнота, писац ће казати како – *подаци не оскудевају*, хотећ рећи како података не мањка, да се у подацима не оскудева, али авај, нисмо у шестом разреду основне школе већ у награди Ниновој, новој, овој, свеже додељеној, ни првој ни последњој таквој, из бубња бубнутој

Та језик је сам по себи груб алат, па му треба много тога опростити и превидети (*роктајима и кмечајима* назвао га Частертон), треба врло брзо проћи кроз речи, јер ако се на њима задржимо, неће издржати чак ни речи најбоље, а лоше пак громогласно урушиће се

Језик је груб алат, а ко то не зна и не осећа него га и додатно огрубљује, тај чини своје писмо унапред неприхватљивим и несхватљивим

Чак и у најбољег писаоца остане довољно грубог и алата и заната, па најбезболније још пролази изван нехат за језик, али то мора да буде хатни нехат а не нехатни хат, каконо је већ у наших Ниноваца бивало, бива, а бојати се, и биваће

Оволика писанија а о нечем што, тобож, није добро, није ли писатељ односно критик тиме себи скочио у уста

Је ли то тек пука професорска навада (*Ја и сад држим час*) или тек залудно хтење да се о лошем говори добро, о досадном занимљиво или *одсадно*, да се и поводом најбезначајнијих покушаја поставе важна и озбиљна питања

Та сетимо се Хорација – *dulce et utile*, те спрам његова слатког и корисног стављањ своје отровно и безкорисно, јер и тако и тако слатко више није пожељно, чак ни као храна, а тек као *тиће најслађе душевно*

Та сетимо се повеснице песништва или свеколике уметности која често служила овом или оном, те која у једноме тренутку дошла и до уметности ради уметности, те до *чисте поезије*, но ту нешто важно као да прошло незапажено, да имали смо и да јоште имавамо и промену ради промене

Нек твоје буде све/ дај мени суноврате/ одрпане преврате и љуте коприве – тако певао велики песник Очивад, који, једино он, Нинових награда издобијао комада три, но данас једва да се ико и сећа тих романа, чак ни чињенице да он уобште и био романописац

Вратимо се овегодишњем добитнику

Химна за хор у клавирској пратњи, та то је још добро спрам Великићевих хорова романа

Овде је већ, иако узпутно, овде је изказивана похвала усмености па ево опет поредбе за хвалу – *крити као змија ноге*, што призивам поново да бих спрам њега ставио један као Иване Димић – *споро напредујући као рибе у еволуцији*

Ех и ех, из *горе реченога* добро види се како читаоцу се не пише добро, но за освету, за освету свету, нека доле буде казано како

НИ ПИСАОЦУ СЕ НЕ ЧИТА ДОБРО

Читаоцу се не пише добро, тако сам насловио овај заједљиви спис, јер пише му се којешта (не ни ко је шта нити шта је ко, већ којешта или свашта- ништа), али видим како може и другачије, да ту је и друга страна медаље, да писаоцу се не чита добро, да само му се зло памти а добро, ако га има, лако и брзо заборавља, или, ево доказа, чак и пише

Та не може бити да Нинов добитник+ик (*добитник*, како то горко звучи, а *лауреат*, како само гордо, Ниновски, Нинковићевски, јевропосрпски, па реч *добитник* може комотно да стави се на страну, те по Великићу који за свој романчић био лауреат награда комада четири, може на *stand by позицију*), та не може бити како Нинов добитник нема и добрих страна, па као што видели смо, читава половина *Арзамаса*, она драмска, јесте заиста добра, жива а не лажљива, па је вероватно да ни *Лузитанија* није без добрих страна (а има их око двеста укупно, ако се не читају белине, романа део најбољи-најбељи, а да ово није празни цинизам, присетимо се приче, можда апокрифне, како Буда својим Кинеским следбеницима као књигу науке послао неизписане беле листове, па тек на поновљени захтев пристао да се нешто и напише на њима),

вероватно да ни *Лузитанија* није без добрих страна, што *мож` да буде али не мора да значи*, па у *Иследнику* нисам нашао ниједну, иако, лако може бити како, злобни читац, нисам баш ни тражио да нађем већ да не нађем

Питање које над оваквим разлагањем и образлагањем само се поставља, неизоставно питање јесте да ли лоша страна квари добру или добра поправља лошу, тамо, дакако, где имамо обе те стране, а овде их, обрни-окрени, ипак имамо, или, имали бисмо их да није увек и свуда срећокваритељног *али*, да није лоших речи и још горих реченица које не допуштају причи да се макар местимице размахне, па он говори о *истргнутим странама бројних очевих свезака*, грубо бркајући странице и листове који се, једино они, и могу истргнути

Добрих страна овде би се могло наћи, па основне замисли јесу вредне пажње, и брод ЛУзитанија и Београдска ЛУдница (у ратној лудници права лудница дође као острво памети, но та могућност једва да је назначена), те као примисао значење речи ЛУзер, губитник, па и још понешто, а никако на последњем месту – свет као лудница

Своје приче о броду *Лузитанија* и београдској лудници писалац покушава да споји (уосталом, метафора брода је прастара, мал` не банална, *куда плови овај брод*), па скоро да би и успео у томе, да није ту оно *али* јер, поновимо, нема добре приче која се састоји од лоших реченица (ни добрих реченица од лоших речи), па ево тог споја, са све лошом реченицом: *Липтон се није могао отети утиску да прилази капетану брода. Око њих, посада пацијената обављала је своје прецизно упућене задатке*, а овде изостати ће појашњење шта ту све не ваља

Срећна је, зашто не признати, срећна је пишчева идеја да лудница буде најуређенији и најслободнији део друштва, али авај, ту причу обарају њене сопствене реченице, а тежко причи која нема подршку ни својих реченица, па ево речи капетана брода-луднице којано помало призива овде већ помињаног Раблеа и његову Телемску опатију – *Овде се укида однос супериорности и подређености између две узајамно*

најнеравноправније класе: оних који су субјекти дијагнозе и оних који дијагнозу постављају, гдено је писалац помешао субјекте и објекте, и граматичке и логичке и свакакове, да и не помињем друге ситније грехе, јер дословно је све овде климаво (*супериорност и подређеност* лоше раде радњу супротности, те чему оно *узајамно*, чему лекари и болесници као *класе*, чему ако не ничему много шта ту и тако)

Писалац је, зашто не признати, имао идеју, чак и идеје, па све и да није трапавих и климавих реченица, разноразних мутљага од којих се није могуће одбранити, но и да није свега тога, чини се како он *много хтео, много започео*, па по својој књижици посејао више великих тема које није успео да изнесе, тако да он све време обећава но како се ближимо крају приче, она пада и пада да би се завршила дословце ћорсокаком, селидбом-пловидбом брода-луднице у Ковин, селидбом приповедно сасвим неосмишљеном иако то одговара чињеницама, привидно са нешто мало ироније и пародије на срећан крај бајки и других сличних прича, па уместо – *а онда су живели срећно до краја свога живота*, добили смо – *Сви су стигли на место опредељења а да нико није побегао нити се удавио*, но ни то није никаква пародија већ је дословце преузето из сећања доктора Стојимировића, главног јнака романа који је повесна личност, и писац (уместо не баш срећног места *опредељења* што у својим сећањима записао сам Стојимировић, у нашег писаоца негде раније имали смо и много гору *финалну дестинацију*, јер ко се само закопа или писцу подкопа наћи ће увек од лошег горе, јер свако ко напише две стране, може на вешала или макар шала му не гине, а наш Нинковић их написао двеста)

Морамо из заграда напоље, јер важно је, јер о суду и судбини језика се ради, језика србскога који све више пада и пропада престајућ да буде србски већ постајућ унијатски, па у сећањима доктора Стојимировића, видесмо, имамо *место опредељења*, што казано срећно није, но, поновимо и то, у Нинковића имамо и *финалну дестинацију*, што казано несрећно јесте, те што, и не хотећи то, саопштава и куда плови брод овога језика, на *stand by позицију*, куда би друго, где за васкрс чекаће свети Никад

Који ово пише, стално се колеба да ли објашњавати или само указивати, да ли нужно обширно објашњавати (овај би осврт тако лако постао обширнији од свог предмета) или само указивати и показивати, па примерице, лудаци се нису *определили* за Ковин већ им је он одредиште, а *финална дестинација*, шта о њој рећи до то да се остварују најзлослутнији предвиди о судбини језика нам србскога који као *мањи поток у већи увире/при увиру своје име губи*, што је пут који нам као *финалну дестинацију* одредио још Вук, напуштање словесности и уливање у латиницу и латинштину, па наша је ћирилица, онолико колико је још и користимо, полућирилица, а језик србски, полусрбски а полујевропски, полутан којега треба или напустити или му се збиљски вратити

Сва три овде разматрана Нинова романа штампана су латиницом, два од три (делимично изузима се *Арзамас*) и писана полутан-језиком, тако да се ћирилица чврсто држи још само на гробљима, те за чудо, у поезији која се ретко штампа латиницом

Ипак, не влада *Лузитаније* писалац, не влада чак ни причом од двеста страница па лудаци корачају у место опредељења – *певајући, попут химне, неку само њима знану шаљиву песму* (у сећањима доктора Стојимировића каже се само да је *хор лудих певао*), при чему писац олако заборавља да је негде на почетку романа саставио и оставио химну државе-луднице које се није тек тако лако смео и могао одрећи, не бар без напомене како зна за јадац и како је из неког разлога напушта

Писалац који не зна за јадац, те у множини, за јаде писанијске, такав писалац у опасности је да ти јади знају за њега (или ћеш знати или бити знан и препознан, или бити или бити бијен, у овој лудници нема треће среће), па тај увид садржан у народској питалици, као понор дубокој – *знаш ли, знали те јади*

Писаоцу се не чита добро (нису сви читаоци у оставци као који ово пише), јер и мале мане су упадљивије чак и од великих врлина (*стил је најбољи када се не примећује* – казао неко, па призовимо овде великог санскритског граматичара Бхатрхарија који за све

времена и језике пресудио – у речи нема слова, у реченици нема речи, а што за овдање потребе може да прошири се и дода како у приповеди нема реченица, а ако их има, тежко таковојзи причи, а у наших добитника-губитника их има и има, само њих и има а прича нема)

јер и мале мане су упадљивије чак и од великих врлина, а Нинковићеве мале нису, па неко може да их превиди (Нинов жири), но остаје за питалицу, као малочас поводом химне државе-луднице, шали ли се ил од збиље бије, остаје за питалицу да ли су те мане судци превидели или их нису ни видели од чега у коначном збиру зависи много шта

Не знам, читалац у оставци, ни сам не знам, мада верујем да боље му се чита, свакому, него што је заслужио па сетимо се и овде сетног Хамлета: *када би било по заслугама, ко би избегао батине*

Сетимо се поново и Ришељеа који батине не помиње него за две писане стране пење на вешала танка (*та неће му ништа, само га мало провешати па пустити*, што је најцрња шала испод вешала коју знам, а ова је наша, нимало случајно нашка, јер о колцу и конопцу све знамо), казна за каз, казна којано овде ублажава се па од *читавих* вешала остаје само *писава* шала

Који ово пише добро зна да се исто оваква, и још црња шала може збијати и разбијати и над овим шаљивим страницама, када би само неко хтео тиме да се бави, јер се из језика, и из његових мана и врлина једнако, нико избавио није, и неће

Јесте, читаоцу се не не пише добро, но пса ми, ни писаоцу се не чита добро, по начелу – *мило за драго*

Лузитанија је књига мутне фантастике што баш и није неки прекор јер скоро и да нема бистре фантастике, јер ни стварност није бистра, па видели смо у првом делу ове Нинове хронике, видели колико са фантастиком није успевала да се носи ни Ивана Димић, колико се и како се заглибљивала у измишљотинама које хтеле бити фантастика а бивале само фантастика-така

Фантастика је скоро нужно мутна и њен исход може бити само сусрет зида и главе, но има фантастика и мутљага које вреди бистрити, те оних са којима и не треба разбијати главу

Потоња Нинова награда спада у ред ових других

Прво и пре свега, те будући да је ово прва књига овога писаоца, чини се како она има и одвише тема за један роман-чић, те и превише јунака од којих сваки има своју причу и скоро сваки своју фантастику (те приче се, признајмо, сливају, некад и доста срећно), тако да се радња тешко прати и ништа лакше памти ко је и одкуда ко, те шта хоће, јер је писац, очигледно, покушао са широким захватом а уском књигом, што успети није ни могло

Треба и треба разликовати израз нејасног од нејасног израза а у *Лузитанији* апсолутно превладава ово друго (*и у приказивању магловитости можете бити савршено прецизни*, поучава Паунд)

Тежко да се може оставити по страни и писменост писма писаочева, писменост која опомиње па као што је рат превише озбиљна ствар да би се препустио генералима, тако је и писанија превише озбиљна и захтевна ствар да би је се могли латити пуки љубитељи, они који би да се огледају и као писци, а који, другде негде, имају и прво неко занимање, а потоње Нинове награде добиник, кажу новине, ликовни је уметник (како да му поручим – *вајај, уметниче, не беседи*, како када у Фиренци где Нинов добитник живи имамо и Микеланђела са више него срећно изклесаним сонетима)

Као и многе друге ствари, и писанија тражи целога човека, па чак и када га добије, дело вредно тога назива не мора настати, јер и ми, и сви, имамо толико писаца дирљиво

предатих свом послу изпод чијег пера излазиле само безбројне отужне осредњости или пак нешто много горе од тога

Изгледи за ускоке из других области тим су тужно мањи

Када говорим о писмености писатеља, не мислим тиме само на злосрећни правопис или граматику који се и не морају знати, а ни поштовати (ни сам их не поштујем, да не објашњавам зашто, па и не знам који је и какав правопис на снази, бити ће баба Смиљане која, заслужено, надживела Вука), те не узимам за страشان грех ни то што овај писац на десетинама места говори о *неколицини писама*, биљака, чега не, јер је то нешто што се озбиљном лектуром лако отклања и што не мора да заклања поруку писма истичућ поругу писмености, мада, ипак, никада не бих доделио неку звучну награду неком ко не зна *неколицинати* (роба с грешком, за рекламацију а не за рекламу, но како то рећи србски, помози, читатељу), не бих па да говори све саме мудрости

Та једна је ствар превазићи правила и стеге, сасвим друга јесте не досегнути их, а у нашег писаоца имамо само ово друго, једнако као малочас поменути нејасни израз и израз нејасног, па у *Лузитанији* превладава ово прво

Не знам ни да ли треба замерити писцу *Лузитаније* што стотинама пута говори о *бројним* овим или оним стварима (језичари се мрште на учестану употребу речи *бројан* у значењу *много*, а што у нашег писца иде до гротеске – *по небројеним градовима Европе, где је наводно стицао бројна знања*)

што употребљава реч *тишина* у значењу ћутња а што ретко, ако икако, може да прогута се већ изазива само мучну недоумицу – *заклета тишина његових највернијих ученика*

што не зна да је пртљаг збирна именица па пише – *без иједног пртљага напустио стан*

И тако скоро без краја, па читав један низ пописаних примера одавде брише се

Заиста нисам уложио неки велики напор у разумевање ове нужно мутне књиге, нисам из простог разлога јер је много тога у њој пука збрка (нека писалац тај и тај изађе на крај са реченицама, па ће читац овај и овај то покушати са причом његовом)

Много тога је збрка, а збрку разумео није нико, ни добровољни, ни зловољни читалац, па ево још само једног примера, ево и како у *роману године* јавља се и некаква – *шкриња пуна семења биљних врста тако пажљиво одабраних да се њиховом правилном употребом могло у неколико месеци уобличити сасвим аутономно утопијско друштво* – штоно је реченица или само реченице део где је формално-језички све исправно, није никакав рогобат али јесте свакакав *баторог*

Шта је писац хтео да каже, тако нас негда припитивали учитељи који нас терали да из књига извлачимо поуку или поруку, да сажимамо и имамо, питање против којег се одлучно побунили сами писаоци, а за њима и такозвана наука о књижевности, но што је, све у свему, питање које треба признати за законито дете из брака писаоца и читатељке, питање које треба из разлога много оживети

Питање то може и да се мало или много изокрене па да постави се или полегне овако

Шта је писац хтео да слаже, чак и кога

Баш ништа у овој шкрињи није и не може бити јасно ни писатељу самом, ни читатељу, ни књизи најсамљој када би она знала читати се (ни да се одшкрине, шкриња), није јасно шта је и каква правилна употреба биљних врста или њиог семења, те какво се то *аутономно утопијско друштво*, и то биљно, збиљно биљно, може *уобличити*, и то у *неколико месеци*, па не преостаје ми друго до да поновим понуду дату тамо горе поводом *химне за хор у клавијеској пратњи*, како честитијем ћу учинити онога ко ту нађе смисао, мисао и умисао, те ко ми то достави да и Ја то у главу углавим када већ изглавити нисам умео-умао

(Та мора тако, морамо се дописивати и надписивати када већ *писивати* не знамо, јер словесност свеколика па и романчићи годинаца јесу овакови какови јесу и зато што су одвећ *самотничка забава*)

Зашто бих уобште разумевао нешто што се разумети не може

Овуда, злобно читајућ и кудећ, нисам строго разликовао писатељев текст од исказа јунака, а и зашто бих, када сви они говоре једнако збркано, о *бројном* овом или оном, о *неколицини писама* или биљака, и тако без краја

ПРИПОВЕСТ О ПОВЕСТИ

Даклем, ево јунака овог романа, јунака звајемог Нестор, ево га како након што су Срби побили житеље читавог једног села, негде у Албанији, па закопавају лешеве *да нам после на зановетају*, ево га како једини преостали леш, кости заправо, како носи са собом и једну по једну сахрањује под кестеновима, са све латинским називима над гробовима (лудо, нема шта, па само још лудји је психијатар који ће их касније откопавати што може да чита се и као стара прича о надлуђивању лудих и психијатара)

Без краља не ваља, ни ова прича о причи без навода, па дајмо навод, бити ће веселије: *На своме дугом путу, Нестор ће наилазити на многа кестенова стабла. Она каткад стоје сасвим усамљена, сред простране ливаде. Понекад су бројна, шумолике густине, испреплетаних крошњи што се годинама извијају у правцу супротном од казаљке на сату ...*

сасвим усамљена, сред простране ливаде – сложено да сложеније бити не може, град за награду, са доличним одличним наставком, па та стабла су – *бројна, шумолике густине, испреплетаних крошњи што се годинама извијају у правцу супротном од казаљке на сату*, што насликано танано, боли глава, а све у правцу кретања казаљке на сату

У тој причици у причици, а о Балканским ратовима је реч, белосветски моћници формирају некакву комисију да утврди истину о ратним злочинима на чијем челу је добротвор Карнеги, те представници великих сила, и Русије

Боље да нису, јер, драги Нинковићу, главни злочинци као и увек остану некажњени већ се кажњавају само невољници или извршитељи њине зловоље, па да те подсетим како, не знам више ко од тих великих силеција баш тада изјављује дословно овако, а пре рата који као ратни добротвор управо се спремају да подпале – *Није нама важно ко ће у рату између Србије и Бугарске да победи, већ да обе те земље из рата изађу ослабљене*, па тај и такви су, драги мој Нинковићу, тај је добротвор а злочинци зна се ко су, као што је и најновији рат у Босни вођен, зна се одакле и докле, па о њима твоја истинољубива романописачка част и чест ни слова, но добро, то и није била твоја тема, али јесу ратови Балкански

Насликао тај еуропејски хуманизам, насликао још Гете у *Фаусту* кроз разговор двају грађана

*Празником за човека ништа боље
него да прича, док овако шета,
о рату, негде у Турској, преко света,
где народ с народом се коље*

те од другог грађанина потврда

*нека се секу, пале, плене,
нек тумбе све се преокрене,
само на дому да ништа се не мења*

Да ствар буде још и гора, као да ни сам Гете није далеко одмакао од својих грађана који се забављају представом уживо, *негде у Турској*, па у чланку *Српске песме* за

нас каже како смо једна од – *полунација које нису способне да саме себи створе егзистенцију, нити пак умеју да се уравнотеже и прилагоде суседној сили*

Добро, де, знам, Нинковићу да је роман приповест а не повест, да приповест не може бити свестрана, али сам избор стране говори о теби, баш као и твоја писменост о твојем писму

Побили цело село, можда су, не знам, као што не знам рат у којем нису чињени злочини, јер се без мржње не може ни ратовати па то знали сви вођи који прво разпаљивали мржњу (сетимо се предратне хистерије у Аустријској штампи)

Знам само једно, Ја плачем на свом гробљу (*свак плаче на свом гробљу*, тако гласи једна врло трезна пословица, а ко плаче на туђем, ма било то и у сврху романописаније, нећу рећи тај и такав шта је, да хартија не поцрвени, али известно је, ако већ плачеш на туђем гробљу, наричи макар писмено, пре ће ти поверовати)

Мене све ране мога рода боле, а ране других родова само жалим, јер не могу да поднесем толико болова, између осталог, нити имам толико суза

Да те подсетим, Нинковићу, после слома Првога устанка, Срби масовно прелазе Саву бежећи у хришћанску Аустрију, склањају се и у шуме, каква-таква склоништа, одакле их шумари истерују да се смрзну на голим лединама

Да те подсетим, Нинковићу, и на пад Смедерева како га описују турски извори (Ашик-паша Заде)

Српске девојке су такве да их се човек не може довољно науживати...

А они који су имали прилике да се забаве српским дилберима, кадри би били да се одрекну од сто других пријатности

Неверницима на видик у обљубише младиће и девојке... Неверник је завијао као пас

(*Кад смо прву чалму угледали/ Од тога се још у сну трзамо – вели песник, па и сам ти, мој Нинковићу, и дан-данас слушавам то завијање код Смедерева, па ни ока да склопим, несаничар, већ све мислим како да се уравнотежим и прилагодим суседној сили*)

Врло су злосрећни, драги мој Нинковићу, врло несрећни твоји исподи из приповести и упади у повест, коју, узгред буди речено, слабо познајеш или једнострано тумачиш, па такво је и твоје виђење наводне србске дволичности према Русији, јер или не знајеш или не хајеш, не знам шта од тога, не знајеш да иако нам Русија много пута јесте помогла (у Великом рату Французи и Енглези послали бродове да спасу србску војску тек после претње руског цара да ће са Немцима склопити сепаратни мир ако то не учине), но ипак, у нашим кобима и сукобима Русија чешће држала бугарску а не србску страну

Ниједна јадиковка о нашем злом удесу није потпуна без Његоша који вапи – *Да је игђе брата у свијету/ да пожали ка да би помога – јер као да нема наде за његово мало племе одсвуд стијешњено*, нема наде за Очивадову буну међу народима, те свима који не умеју да се уравнотеже и прилагоде суседној сили, па боље и од Његоша наш јад без решења осликала пословица, Језик сам – Бог високо, Русија далеко

Свак плаче на свом гробљу, вели пословица, а пошто Ти, а сам ниси (ни најгласнији, зашто не признати), на жалост, пошто ви плачете на туђим, бити ће како нисте друго до изузетци који потврђују правило

Ево како, о рату укратко, како изгледа односно како би, да је срећа и од Бога даћа, требало да изгледа по Нинову славодобитнику епизода одбране Београда са мајором Гавриловићем

Том мајору је припало да, зарад неког патриотског рачуна, пошаље у смрт шачицу преостале војске што је једва преживела све те дане опсаде и завије у црно оно мало преосталих нада њихових породица

Када је већ одржао своју кратку беседу, мајор је, написану, даје официрима које одпушта да је предају тамо где треба, лажиновинама дакле, а војницима се обраћа по

други пут наређујући им да се разбеже: *Вама, јунаци, желим да осветлите образ народа тако што ћете изучити корисне школе, створити добре породице и заувек се клонити војске и ратовања, зато напред у славу*

Прича нам добро позната, и као басна јасна, само што се овде доноси као нова новост – *водите љубав а не рат*, те од тога старије – *дигните школе, деца вас моле*, и тако тог сва силесија, што лепо звучи али никако не може да буде, јер ратова ће бити док буде људи, залуду сви разуми

(Ратове, мој Нинковићу, нису могли спречити ни цареви, а камо ли мајори, па примерице, руски и немачки цар, иначе блиски рођаци, чак волели да се сликају у размењеним униформама, па ипак, та два брата-цара морала у рат, јер и царевима се влада)

Данас ти се, мој Нинковићу, зарати и да би се зарадило (на твој полујезику – *манипулација новчаних трансакција*), јер силно оружје тражи да буде употребљено, јер сила мора да силује, те народски – *сила Бога не моли*

(*заувек се клонити војске и ратовања* – поучава своје војнике Нинковићев мајор Гавриловић, одучава их као да они желели војску и ратовање, као да и сами добро нису знали да тај Велики рат није друго до велика нужда, у сваком значењу те речи)

Све се може окренути наглавачке и читати наопачке, и мајор Гавриловић, и ђакон Авакум, и Свети Сава, али није упутно дирати у светиње, не само зато што њина *позлата остаје по прстима* (поук је, ако се добро сећам, Флоберов), већ и из разлога многих, па троструки добитник Нинове награде, Очивад, никако да и као песник, никако да добије цену и оцену какву заслужује, делом и због тога што и по својој певанији разасуо много идеолошког и атеистичког смећа (*Сава Попишаопоцрквичић*), па он је, ако се добро сећам, први назвао *Вијенац Његошев сценариом за геноцид*, што би се, хајде-де, када би се занемарио повесни контекст, чак и дало заступати макар као празна духовитост, да се ту упорно не превиђа исто то само са друге, заправо са прве стране (овде малочас призвани Ашик-паша Заде), па Његош се, за разлику од ових из *керамичких купатила*, Његош се разумевао и у историју и у филозофију историје па у уста једног свог јунака, мула Хасана, ставио речи – *зло чинити, ко се од зла брани, / ту злочинства није никаквога*

Откуда право онима који за Србију не би дали ни кишљива боба, откуда им право да се подсмевају онима који лако дали живот као да их имали бар три, као у бајци

Стално смо се бранили а ретко, ако икад, нападали (*заувек се клонити војске и ратовања* – то овде, обрни-окрени, то значи престати се бранити, што је одувек жеља наших Јевропских старатеља, данас нимало мање него јуче, па сетимо се само како све то осликао Језик, песник највећи – *бију а не дају плакат*, што данас више не важи иако и данас бију, ништа мање, али траже да им захваљујемо, јер бију нас за наше добро), па упоредимо се са онима боље среће, са јакима и рогатима којима било писано да победе, а победници пишу и историју, чак и културну, па један је Стоунхенџ иако их има тридесетак, но само се то енглеско *чудо надалеко чуло*, мада и ту је, зна се, уплетена зарада или *манипулација новчаних трансакција*, па и на то усправљено камење, славно као пирамиде, навуче се или довуче милионима туриста сваке године, те кажимо све то пословицом – *коме се хоће, и пијевци му јаја носе*

То како смо нападали, и како убијали (све светећ се – *за Косово, Куманово*), то нам се чуло као онај једини Стоунхенџ, а то како смо се бранили и колико крварили, то није као оних Стоунхенџа комада двадесет и девет

И лицемерје се окренуло наглавачке, па сад се види брвно у оку својему а не види ни трун у оку брата својега

И тачка

ЗАКУЋАК, ЗАКЉУЧЦИ

Закључци су овде већ давно изведени, и изтурени као наслови – читаоцу се не пише добро, не пише му се добро па се онда тобоже чудимо зашто их нестаје, јер није чудо што их је све мање већ како их уобште још и има

Други је кључак-закључак био да ни писаоцу се не чита добро, а и како би могао очекивати онај који не пише добро, како би могао очекивати да му се чита добро, иако чита му се боље него што заслужује, јер да је по заслуги, вечни Хамлет, *ко би избегао батинама*

Који ово пише, обећава да роман године следећи пут неће ни читати (*Ал` не рече, Турчин, ако Бог да*), а камо ли о њему писати, јер доста му је, иако о тој *достатности* морао овде пустити гласа, овако некако

Ово је, у два наставка, био опис наше књижевне среће, надам се не и од Бога даће, а срећа је од *срести*, опис среће писаца-грешника и судца- праведника (*Руке шире, у лице се љубе/ За јуначко питају се здравље*)

Наши писци не знају да пишу, судци не знају да читају, тек сви су услови ту да добијемо то што одбијамо да примимо, што само за отпис, јер је награда оваковој књизи, и у множини, оваковим књигама, јер је или тужно незнање судца или подвала, подвала Нину, подвала србској књижевности, подвала читавој Србији, јер судци као да бирају најгори роман, а не најбољи, а да ли се при оваковој суданији само праве луди, или паметни, скоро да исто је

Читава наша књижевна сцена, и *читава* и *писава*, са оваковим наградама, та сцена односно њена *финална дестинација* (и *манипулација новчаних трансакција*, приде), све то и није друго до добро знана прича о лудом и збуњеном

Овде описивана књига не би била вредна никакве пажње да није овенчана Ниновом наградом (издвојена из *хора романа*), па главни јунак тога романа, а и овога списа, главни јунак није ни писац, ни читац већ невидљиви судца из жирија, Годо, па би њему требало да буде упућен и сав гнев, те призовимо поново игру *запљувача*, и њен конач *Пу, судца*

И закућак

О језику, јер језик је *кућа бића*

Узгред буди речено, по нашим кривописима, од *судца* је, веровали или не, множина је *суци* (од кутак – *куци*, од путак – *пуци*, и тако без краја), што одбијам да напишем па све да иза тога стоји вукова стотину а не онај један којег толико дуго слаavimo што наопако словимо

(Објављено у Савременику плус 2017. и 2018. године)